

Kirjanpidon harjoitustehtävä taloushallinnon opintojaksolle

Harjoitustyö Pikkaraisen Soitin Oy

Pikkarainen Matleena

Opinnäytetyö
Marraskuu 2013
Liiketalouden koulutus-
ohjelma

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Liiketalous

MATLEENA PIKKARAINEN

Kirjanpidon harjoitustehtävä taloushallinnon opintojaksolle
Harjoitustyö Pikkaraisen Soitin Oy

Opinnäytetyö sivua 79, joista liitteitä 36 sivua
Marraskuu 2013

Opinnäytetyön tavoitteena oli tehdä Tampereen ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijoille taloushallinnon opintojakson kirjanpidon osuuteen opintomateriaalia. Opintomateriaali toteutettiin harjoitustehtävän muodossa, jonka avulla opiskelijat voivat harjoitella yrityksen kirjanpitoa ja tilinpäätöstä käytännönläheisesti kirjanpito-ohjelman avulla.

Opinnäytetyö sisältää laaditun opintomateriaalin lisäksi teoreettisen osion, joka kirjoitettiin raportin muodossa. Työn teoreettinen viitekehys määräytyi kyseisen taloushallinnon opintojaksolle asetettujen oppimistavoitteiden perusteella. Teoriaosuudessa määriteltiin aluksi kirjanpidon peruskäsitteet. Lisäksi teoriaosuudessa käsiteltiin eri yritysmuotojen eroavaisuuksia kirjanpidon ja verotuksen kannalta, yrityksen tilinpäätöstä ja sähköistä taloushallintoa. Teoriaosuuden lähdemateriaalissa käytettiin taustalla kirjanpidon ja yritystalouden ammatti- ja opetuskirjallisuutta sekä lainsäädäntöä.

Opinnäytetyön tavoitteet toteutuivat, sillä laadittu harjoitustehtävä edesauttaa opiskelijoita kirjanpidon opiskelussa. Opinnäytetyön tekijä itse hyötyi myös työn tekemisestä saadessaan syvällisen kertauksen kirjanpitoon ja liiketalouteen laatiessaan harjoitustehtävän sekä perehtyessään alan lähdeksiin. Tavoitteena työn tekijällä on työllistyä taloushallinnon alalle valmistumisen jälkeen, joten työ toimi hänelle erinomaisena oppimisprosessina kirjanpidosta ja antoi ammatillisia lisävalmiuksia.

Kirjanpidon harjoitustyö sisälsi esimerkkiyrityksen tiliotteet ja tositteet, jotta tehtävä vastaisi tosielämän tilannetta mahdollisimman hyvin. Opinnäytetyöhön liitettiin lisäksi ohjaajamateriaalia ja kirjanpito-ohjelmalla laadittu harjoitustehtävän mallivastaus sisältäen esimerkkiyrityksen tilinavauksen, kirjaukset sekä tuloslaskelman ja taseen. Ohjaajamateriaali laadittiin niin, että sitä on mahdollisuus muokata jatkossa, esimerkiksi verokantojen muuttuessa. Harjoitustyötä voidaan laajentaa tulevaisuudessa lisäämällä tehtäviä esimerkkiyrityksen reskontrasta, sisäisestä laskentatoimesta tai jatkamalla tilikauksia.

Avainsanat: kirjanpito, tilinpäätös, eri yritysmuotojen kirjanpito ja verotus, sähköinen taloushallinto

ABSTRACT

Tampere University of Applied Sciences
Business Administration

MATLEENA PIKKARAINEN

Accounting exercise for a Financial Management course
Exercise Pikkarainen Soitin Oy (Pikkarainen Instruments Ltd)

Thesis, 79 pages, of which 36 pages appendices
November 2013

The aim of this study was to develop accounting learning material for the students of Business Administration at Tampere University of Applied Sciences. The learning material was created as a practical exercise for a Financial Management course. With the help of this exercise, the students will be able to practise accounting and preparation of financial statements using the accounting software.

In addition to the learning material, this thesis contains a theory part, written in the form of a report. The theoretical framework was built according to the learning objectives of the Financial Management course. First, the theory part defines the basic concepts of accounting. In addition, it covers the concept of e-accounting, as well as the differences in accounting and taxation between different types of business entities. The source material used is professional literature and legislation in the field of business economics and accounting.

The goals set for this study were achieved: the learning material which has been created is helping students in their studies on accounting. The study was also of benefit for the author, as familiarising myself with the source materials and compiling the practical exercise functioned as a profound revision and a learning process on the subject in question. After graduation, my aim is to get a job in the field of financial management. This study improved my occupational skills for such work.

Statements of accounts and other documents from an example company have been included in the accounting exercise to make it as realistic as possible. The thesis also includes material for the course teacher and a model answer prepared with accounting software. The model answer illustrates the opening of the books, entries, profit and loss statement and balance sheet for the company in question. It is possible to modify the teacher's material in the future, in line with changes in tax rates, for example. Similarly, it is possible to expand the learning material by adding exercises on the general ledger and management accounting, and by adding new fiscal years for the example company.

Key words: accounting, financial statement, taxation of between different types of business entities, accounting in between different types of business entities, e-accounting

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	KESKEISTÄ KIRJANPIDOSSA	8
	2.1 Yrityksen kirjanpidon tehtävät.....	8
	2.2 Kirjanpitovelvollisuus.....	9
	2.3 Liiketahtumat	10
	2.4 Tilikausi	10
	2.5 Tilikauden kirjanpidon vaiheet	11
	2.6 Kirjaamisperusteet	12
3	TILINPÄÄTÖS	13
	3.1 Tuloslaskelma	14
	3.1.1 Kululajikohtaisen tuloslaskelman sisältö	14
	3.2 Taseen kaava ja sisältö.....	17
	3.2.1 Vastaavaa	17
	3.2.2 Vastattavaa	19
	3.3 Rahoituslaskelma.....	20
	3.4 Liitetiedot.....	20
	3.5 Toimintakertomus	21
	3.6 Tase-erittelyt	21
	3.7 Jaksottaminen.....	22
	3.8 Tilinpäätöstietojen hyväksikäyttö	23
	3.8.1 Tunnuslukuanalyysi	24
	3.8.2 Tilinpäätösanalyysi	24
	3.8.3 Yritysanalyysi	25
	3.8.4 Tilinpäätösanalyysien rajoitteet ja ongelmat.....	26
4	ERI YRITYSMUOTOJEN PIIRTEET KIRJANPIDON NÄKÖKULMASTA	27
	4.1 Yksityinen elinkeinoharjoittaja.....	27
	4.2 Henkilöyhtiöt	28
	4.2.1 Avoin yhtiö	29
	4.2.2 Kommandiittiyhtiö	30
	4.3 Osakeyhtiö	31
	4.4 Osuuskunta.....	33
5	ERI YRITYSMUOTOJEN VEROTUS	35
	5.1 Luonnollisen henkilön verotus.....	35
	5.2 Yksityisliikkeen verotus	36
	5.3 Henkilöyhtiöiden verotus.....	36

5.4 Yhteisöjen verotus	37
5.5 Yrityksen mahdollisuudet vaikuttaa tilinkauden tulokseen	38
6 SÄHKÖINEN TALOUSHALLINTO.....	40
7 POHDINTA.....	42
LÄHTEET.....	44
LIITTEET	46
Liite 1. Harjoitus Pikkaraisen Soitin Oy	46

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön tavoitteena on tehdä Tampereen ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijoille opetusmateriaalia taloushallinnon opintojaksoon sisältyvään kirjanpidon opiskeluun. Työn tilaajana on Tampereen ammattikorkeakoulun laskentatoimen yliopettaja kauppatieteiden tohtori Pirkko Jaatinen. Opintomateriaali on toteutettu kirjanpidon harjoitustehtävän muodossa, jonka avulla opiskelijat pääsevät harjoittelemaan käytännönläheisesti yrityksen kirjanpitoa ja tilinpäätöstä kirjanpito-ohjelman avulla.

Työ koostuu kahdesta osasta: teoreettisesta ja empiirisestä osasta. Teoreettinen viitekehys määräytyi pääasiassa taloushallinnon opintojakson kirjanpidon osuuteen asetettujen oppimistavoitteiden perusteella. Keskeisimpinä ydinkysymyksinä opintojakson kirjanpidon osuudessa ovat yrityksen tilinpäätöksen tekeminen ja sen hyväksikäyttäminen, eri yritysmuotojen kirjanpito ja verotus sekä sähköinen taloushallinto. Lisäksi opinnäytetyön alussa on määritelty kirjanpidon keskeisimmät periaatteet. Opinnäytetyön teoriaosuuden raportin kirjoittamisen lähteinä on käytetty pääasiassa kirjanpidon- ja yritystalouden ammatti- ja oppikirjallisuutta sekä lainsäädäntöä.

Opintojaksolla käytettävä Soile Tomperin kirjoittama oppikirja Käytännön kirjanpito määritteli opinnäytetyössä tehdyn harjoitustehtävän vaativuustason ja sisällön, mutta muuten harjoitustehtävän toteutukseen sain vapaat kädet. Aikaisemmin julkaistu Johanna Rekusen opinnäytetyö Case Parketti Expert Oy toimi hyvänä esimerkkinä siitä, että minkälainen harjoitustyö tulisi olla. Johanna Rekusen opinnäytetyön sisältämä harjoitustehtävä on lähestymistavoiltaan ja kohderyhmältään hieman eri, sillä hänen tekemänsä harjoitustyö on suunnattu jo hieman pidemmällä opinnoissa oleville.

Harjoitustehtävään kuuluu esimerkkiyrityksen Pikkaraisen Soitin Oy:n kahden kuukauden kirjanpidon tapahtumat vuoden 2014 marras- ja joulukuulta. Yrityksen tilikausi on kalenterivuosi, joten opiskelijan tulee laatia myös yrityksen tilinpäätös. Harjoitustehtävään sisältyy tiliotteet ja tositteet, joiden tavoitteena on muodostaa opiskelijoille mahdollisimman hyvä kuva todellisesta tilanteesta.

Empiirinen osuus sisältää harjoitustehtävän lisäksi kurssin opettajalle tarkoitetun ohjaajamateriaalin ja mallivastauksen. Mallivastaus pitää sisällään kirjanpito-ohjelmalla laa-

ditun Pikkaraisen Soitin Oy:n tuloslaskelman ja taseen. Ohjaajamateriaali sisältää myös harjoitustehtävään kuuluvat tositteet ja tiliotteet Excel-tiedostoina, joten niitä on mahdollisuus muokata tarvittaessa, esimerkiksi verokantojen muuttuessa. Tavoitteeksi työn tilaaja asetti, että laaditun harjoitustyön käyttöaika olisi mahdollisimman pitkä ja toimisi useammalla kurssilla.

2 KESKEISTÄ KIRJANPIDOSSA

Kirjanpitolain mukaan kirjanpitovelvollisten tulee noudattaa hyvää kirjanpitotapaa (Kirjanpitolaki 1336/1997, 1:3§). Hyvää kirjanpitotapaa ei ole määritelty lainsäädännössä, mutta periaatteella tarkoitetaan että kirjanpitovelvollisen tulee hoitaa kirjanpito mahdollisimman hyvin eli noudattaa voimassa olevaa kirjanpitolainsäädäntöä ja -asetuksia sekä käytännön ja teorian muokkaamia kirjanpidon yleisiä periaatteita. Kirjanpitoasetusta käytetään hyvän kirjanpitotavan lisäksi kirjanpitolain tulkinnassa (Tomperi 2011a, 7).

Kirjanpitolainsäädännön lisäksi kirjanpidon laatimista säätelevät eri yhteisölait, kuten osakeyhtiölaki, (osuuskuntalaki, laki avoimista ja kommandiittiyhtiöstä, yhdistyslaki ja säätiölaki.) Kirjanpidon laatimisessa on otettava huomioon lisäksi kauppaoikeudelliset normistot, elinkeinoverolainsäädäntö, EU-direktiivit, IAS/IFRS-standardit sekä kirjanpitolautakunnan (KILA) ohjeet ja lausunnot hyvän kirjanpitotavan mukaisesta menettelystä. KILA antaa yleisohjeita kirjanpitolain soveltamisesta ja kirjanpidon laatimisesta, jotta kirjanpitovelvollisten menettely olisi yhdenmukaista. KHT-yhdistys ry ja muut laskentatoimen ammattihenkilöiden järjestöt kehittävät myös hyvää kirjanpitotapaa merkittävästi. (Tomperi 2011a, 7.)

2.1 Yrityksen kirjanpidon tehtävät

Kirjanpidon on tarkoitus kuvata yrityksen toiminta siten, että se kerää eurotiedot yrityksen liiketapahtumista ja rekisteröi ne. Kirjanpidon tuloksena syntyvät lain vaatimat kirjanpitokirjat sekä tarvittavat vapaaehtoiset laskelmat yrityksen johdolle. Sen perusteella verottaja ja muut sidosryhmät saavat tietoa yrityksestä. Kirjanpito selvittää myös yrityksen jakokelpoisen tuloksen. (Holopainen & Levonen 2008, 161.)

Kirjanpidon tehtävät voidaan myös jakaa eri ryhmiin: erilläänpitotehtävä, tuloksenlaskentatehtävä ja hyväksikäyttötehtävä. Erilläänpitotehtävällä, jota kutsutaan myös entiteettiperiaatteeksi, tarkoitetaan sitä, että kirjanpidon avulla pidetään erillään yrityksen ja muiden talousyksiköiden menot, tulot ja rahat. Esimerkiksi yrityksen ja sen omistajan kohteena olevat liiketapahtumat pidetään kirjanpidon avulla erillään muiden talousyksiköiden tapahtumista. (Ihantola, Leppänen, Kuhanen & Sivonen 2012, 13.)

Kirjanpidon päätehtävänä voidaan pitää tuloksenlaskentatehtävää, jonka perusteella yrityksen sidosryhmät, kuten rahoittajat, omistajat ja asiakkaat saavat merkittävää tietoa yrityksen taloudellisesta tilanteesta. Kirjanpidon tehtävänä on selvittää yrityksen tulos, joko voitto tai tappio sekä varallisuusasema (Holopainen & Levonen 2008, 161). Myös veroilmoitus laaditaan kirjanpidon perusteella, jolloin tulos vaikuttaa maksettaviin veroihin (Tomperi 2011b, 11). Yrityksen tuloksen laskeminen on sidosryhmien kannalta merkittävä tieto, joten se on säädetty lainsäädännössä. Kirjanpitolain mukaan kirjanpidon on annettava oikeat ja riittävät tiedot kirjanpitovelvollisen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. (Ihantola ym. 2012, 13.)

Hyväksikäyttötehtävää ei määrittele lait tai asetukset, vain yrityksen omat tarpeet. Kirjanpito on erinomainen tietorekisteri, jonka avulla on mahdollisuus saada erilaisia tietoa yrityksen johtamiseen ja päätöksentekoon. Kirjanpidon avulla voidaan tehdä esimerkiksi hinnoittelua, investointi- ja kustannuslaskentaa ja budjetointia. (Ihantola ym. 2012, 13.)

2.2 Kirjanpitovelvollisuus

Kirjanpitolaissa on säädetty siitä, että kenen tulee pitää kirjanpitoa (Kirjanpilaki 1336/1997, 1:1§). Kirjanpitovelvollisuus voi määräytyä liiketoiminnan taloudellisen luonteen tai yhteisömuodon perusteena (Ihantola ym. 2012, 14). Kaikilla liike- tai ammattitoimintaa harjoittavilla on kirjanpitovelvollisuus. Liiketoiminnalla tarkoitetaan sellaista toimintaa, johon liittyy yrittäjäriski ja se on ansiotarkoituksessa tapahtuvaa ulospäin suuntautuvaa, jatkuvaa ja itsenäistä toimintaa. (Tomperi 2011a, 11–12.) Liiketoiminta tapahtuu tuotannontekijämarkkinoiden, suoritemarkkinoiden ja rahoitusmarkkinoiden ympäröimänä ja siihen liittyy rahan ja tuotannontekijöiden vaihdantaa (Leppiniemi 2006, 19). Kirjanpitovelvollisuus alkaa yrityksen perustamisesta, mutta tarkka ajankohta vaihtelee yhtiömuodon perusteella (Holopainen & Levonen 2008, 161).

Kirjanpitovelvollisuus voidaan määrittää myös oikeudellisen muotonsa perusteella. Kirjanpitolain 1:1§ mukaan kirjanpitovelvollisia ovat aina osuuskunta, avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, yhdistys, asumisoikeusyhdistys ja muu sellainen yhteisö, rekisteröity uskonnollinen yhdyskunta ja sen rekisteröity paikallisyhteisö, vakuutuskassa, keskinäinen vakuutusyhtiö, vakuutusyhdistys, laissa erikseen määrätyt rahastot. Kirjanpitovel-

vollisuuden ulkopuolelle jää mm. maatilatalouden harjoittajat. (Kirjanpitolaki 1336/1997, 1:1§.)

2.3 Liiketapahtumat

Kirjanpitovelvollinen kirjaa kirjanpitoon liiketapahtumia, joita ovat menot, tulot, ja rahoitustapahtumat sekä niiden oikaisu- ja siirtoerät (Kirjanpitolaki 1336/1997, 2:1§). Menoja syntyy tuotannontekijöiden hankkimisesta tai hankittaessa tavaroita myytäväksi. Tuotannontekijät voivat olla pitkävaikutteisia, kuten kalusteet, maa-alueet ja rakennukset, koneet tai lyhytvaikutteisia, esimerkiksi raaka-aineet ja työpanos. Meno syntyy silloin, kun tuotannontekijä vastaanotetaan. (Tomperi 2011b, 13.)

Tulo syntyy silloin, kun esimerkiksi myyty tai valmistettu tavara tai palvelu luovutetaan ostajalle. Rahoitustapahtumia syntyy usein silloin, kun meno maksetaan ja tavarasta tai palvelusta saadaan maksu. Rahoitustapahtumia ovat myös esimerkiksi lainanotto, voitonjako tai pääomasijoitukset. (Tomperi 2011b, 13-14.)

Liiketapahtumat kirjataan usein ennen kuin niiden tarkka rahamäärä on tiedossa. Menot ja tulot kirjataan kirjanpitoon luovuttamisen tai vastaanottamisen yhteydessä suoriteperusteella. Rahamäärä voi muuttua myöhemmin esimerkiksi alennuksen tai valuuttojen kurssierojen vuoksi. Tällaisia vähennys- tai lisäyseriä kutsutaan oikaisueriksi. (Leppiniemi 2006, 39.)

2.4 Tilikausi

Tilikaudeksi kutsutaan sitä ajanjaksoa, jolta yrityksen tulos selvitetään. Tilikauden pituus on normaalisti 12 kuukautta, mutta liiketoimintaa aloittaessa tai lopettaessa tai tilinpäätösajankohtaa muutettaessa tilikausi voi olla lyhyempi tai pitempi, mutta enimmillään 18 kuukautta. Yrityksen tilikausi voi olla muu kuin kalenterivuosi ja sen ajankohtaa voidaan tarvittaessa myös muuttaa. Yritykset laativat myös välitilinpäätöksiä tilikauden aikana, jotta yrityksen tulos on tiedossa jatkuvasti johtamisen apuvälineenä. (Tomperi 2011b, 13.)

Yhdenkertaista kirjanpitoa pitävän ammatinharjoittajan tilikausi on aina kalenterivuosi kerrallaan. Tilikausi päättyy aina joulukuun viimeiseen päivään, eikä hän voi valita tilikauden pituutta. Toimintaa aloitteleva ja lopetteleva yhdenkertaista kirjanpitoa pitävä ammatinharjoittajan tilikausi voi olla kalenterivuotta lyhyempi tai pidempi, mutta enimmillään 18 kuukautta. (Salin 2009, 11.)

2.5 Tilikauden kirjanpidon vaiheet

Tilikauden kirjanpidon vaiheita ovat tilinavaus, liiketapahtumien kirjaaminen ja tilinpäätös (Tomperi 2011a, 16). Edellisen tilikauden tilinpäätöksen taseesta saadaan tilinavaukseen tileille alkusaldot, jolla varmistetaan kirjanpidon jatkuvuus tilikaudesta toiseen (Ihantola 2012 ym., 47). Alkusaldot merkitään samalle puolelle tiliä kuin tasetilillä olleet rahasaldot. Tasetilejä ovat raha- ja saatavatilit sekä pääomatilit. Menojäänökset merkitään alkusaldoiksi menotileille. (Tomperi 2011a, 16.)

Kirjanpitoa jatketaan tilinavauksen jälkeen tekemällä seuraavan tilikauden vientejä (Ihantola 2012 ym., 47). Liiketapahtumien kirjaaminen kirjanpitoon tilikauden aikana tapahtuu tositteiden perusteella joko maksu- tai suoriteperusteisesti (Tomperi 2011a, 16). Kirjanpitolain mukaan liiketapahtumat on kirjattava aika- ja asiajärjestyksessä (Kirjanpitolaki 1336/1997, 2:4§). Tositteet on ensin numeroitava, jonka jälkeen ne kirjataan päiväkirjaan aikajärjestykseen sekä asiajärjestykseen luonteen mukaan pääkirjaan. Juoksevan kirjanpidon pitämisen tuloksena saadaan päiväkirja, jossa liiketapahtumat esitetään aikajärjestyksessä tositenumeroitain ja pääkirja, jossa samat liiketapahtumat esitetään tileittäin asiajärjestyksessä. Käteisellä rahalla suoritettut maksut on kirjattava kirjanpitoon päiväkohtaisesti viipymättä, mutta muulta osin kirjanpitoa pidetään kuukausikohtaisesti tai neljän viikon jaksoissa. (Holopainen & Levonen 2008, 162.)

Kirjanpitolain mukaan kirjanpidon kirjaukset on oltava valmiina viimeistään neljän kuukauden kuluessa kalenterikuukauden tai jakson eli tilikauden päättymisestä. Tilinpäätösasiakirjoja ovat tulostilin perusteella laadittava tuloslaskelma, tasetilin perusteella laadittava tase, tilinpäätöksen liitetiedot, tase-erittelyt, toimintakertomus ja rahoituslaskelma. Kirjanpitolain mukaan pienten kirjanpitovelvollisten ei tarvitse tehdä toimintakertomusta ja rahoituslaskelmaa. (Kirjanpitolaki 1336/1997, 3:1-6§; Tomperi 2011b, 16.)

2.6 Kirjaamisperusteet

Kirjanpidossa voidaan noudattaa kirjaamisperusteena suoriteperustetta tai maksuperustetta. Lähtökohtana on suoriteperusteinen kirjanpito, jossa tuotannon tekijän luovuttaminen (tulo) ja vastaanottaminen (meno) on liiketapahtuman kirjaamisperuste. Rahan liikuminen tai laskun päiväys eivät ole suoriteperusteisen kirjanpidon kirjaamisen perusteena. Maksuperusteisessa kirjanpidossa tulojen ja menojen kirjaaminen perustuu maksun päiväykseen. (Holopainen & Levonen 2008, 162.)

Suoriteperusteisessa kirjanpidossa tarvitaan Myyntisaamisten ja Ostovelkojen tilit. Kun myytäväksi tarkoitettujen tavaroiden ja kaluston velaksiostosta saadaan lasku, kirjataan se kirjanpitoon menoksi ja ostovelaksi. Lasku on samalla tosite kirjaukselle ja velaksiostosta. Käytännössä suoriteperusteesta käytetään laskutusperustetta. Maksu, joka tapahtuu myöhemmin, kirjataan velan ja rahojen vähennykseksi. Samoin, jos asiakkaalle myydään velaksi ja lähetetään lasku, kirjataan tuloksi ja myyntisaamisiin. Maksu, joka saadaan myöhemmin, rahojen lisäyksenä ja saamisten vähennyksenä. (Tomperi 2011b, 51.)

Maksuperusteisessa kirjanpidossa ei käytetä Myyntisaamisten ja Ostovelkojen tilejä. Maksuperusteisessa kirjanpidossa on kuitenkin pystyttävä jatkuvasti selvittämään myyntisaamisten ja ostovelkojen määrä. Maksuperustetta voidaan käyttää kirjaamisperusteena vain silloin, kun menojen ja tulojen seuranta perustuvat ajan kulumiseen. Suoriteperusteisessa kirjanpidossa on helpompaa seurata saamisia, joten se on suositeltavaa kaluston ja tavaroiden kirjauksissa. Tuloksen kehittymisen seuranta on suoriteperusteisessä kirjanpidossa reaaliaikaisempaa. (Tomperi 2011b, 52.)

Tilinpäätös tulee aina tehdä suoriteperusteisena, vaikka tilikauden aikana kirjanpito hoidettaisiin maksuperusteisena. Menojen ja tulojen kirjaukset on täydennettävä suoriteperusteisiksi, jos ne on käsitelty maksuperusteisena tilikauden aikana. Tilikaudella meno tai tulo syntyy sen mukaan milloin tavara tai palvelu on vastaanotettu- ja luovutettu. (Tomperi 2011b, 52.)

3 TILINPÄÄTÖS

Kirjanpitovelvollisen on laadittava jokaiselta tilinkaudelta tilinpäätös, joka johdetaan juoksevasta kirjanpidosta. Tilinpäätöksen tehtävänä on antaa oikea ja riittävä kuva (”true and fair view”) yrityksen tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. (Salmi 2012, 25–27.) Kirjanpitolaki määrittelee tilinpäätökseen kuuluvan sisällön, joka koostuu taseesta, tuloslaskelmasta, rahoituslaskelmasta ja liitetiedoista (Kirjanpitolaki 1336/1997, 3:1§). Lisäksi tilinpäätökseen tulee liittää toimintakertomus, lukuun ottamatta pieniä kirjanpitovelvollisia. Tilinpäätös sekä toimintakertomus ovat tilintarkastuksen kohteena pääsääntöisesti. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 16.)

Kirjanpitovelvollisen taloudellista asemaa kuvaa tase tilinpäätöshetkenä. Tuloslaskelma kuvaa tilikauden tuloksenmuodostumista. Tilikauden aikana tapahtuneista varojen hankinnasta ja niiden käytöstä antaa kuvan rahoituslaskelma. Liitetietojen tehtävänä on täydentää tuloslaskelman, taseen ja rahoituslaskelman antamaa kuvaa yrityksestä. Toimintakertomus tulee liittää tilinpäätökseen, vaikka se ei ole varsinaisesti osa tilinpäätöstä. Toimintakertomuksessa arvioidaan yrityksen taloudellista asemaa ja menestymistä sekä siihen vaikuttavia riskejä ja tulevaisuudennäkymiä. (Salmi 2012, 26.)

Kirjanpitolaissa on määritelty yleiset tilinpäätösperiaatteet, joita on noudatettava laadittaessa tilinpäätöstä ja toimintakertomusta sekä tilinavauksia tehdessä (Kirjanpitolaki 1336/1997, 3:3§). Yleisiä tilinpäätösperiaatteita ovat

- oletus kirjanpitovelvollisen jatkuvuuden periaate (going concern). Oletetaan, että yritys jatkaa toimintaansa tulevaisuudessa. Tällä on merkitys kun arvioidaan tilinpäätökseen merkittäviä omaisuuden arvoja.
- tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden ja -menetelmien tulee olla johdonmukaisia tilikaudesta toiseen. Eri tilikausilta annetut tiedot tulee olla vertailukelpoisia keskenään.
- liiketapahtumien tosiasialliseen sisältöön tulee kiinnittää huomiota eikä niiden oikeudelliseen muotoon pelkästään.
- varovaisuuden periaate. Tulot tulee arvioida varovaisesti ja tilinpäätökseen merkitään vain realisoituneet voitot. Kuluja, omaisuutta ja velkoja ei tule yliarvioida.

- tilikaudelle kuuluvat tuotot ja kulut tulee huomioida riippumatta maksujen suorituspäivästä. Luovutetun suoritteiden aiheuttamat kulut merkitään samalle kaudelle kuin tuotto.
 - tilinavaus tulee perustua edellisen tilikauden päättäneeseen taseeseen.
 - rahoitus- ja omaisuuserät tulee arvostaa erikseen.
- (Tomperi 2011a, 11–12; Salmi 2012, 27–28.)

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen sisältöä koskeviin vaatimuksiin on annettu helpotuksia pienille kirjanpitovelvollisille. Kirjanpitolain mukaan pienenä kirjanpitovelvollista pidetään silloin, jos päättäneellä tilikaudella ja sitä edeltäneellä tilikaudella ylittyy enintään yksi kirjanpitolain (1336/1997) 3:9 § raja-arvoista

- liikevaihto tai sitä vastaava tuotto on 7.3 me.
 - taseen loppusumma on 3.65 me.
 - palveluksissa on keskimäärin 50 henkilöä.
- (Leppiniemi & Leppiniemi 2010, 22).

3.1 Tuloslaskelma

Yrityksellä on kirjanpitoasetuksen mukaan useita vaihtoehtoisia kaavaa laatia tuloslaskelma. Liiketoiminnan harjoittajille on kaksi kaavaa, joista ensimmäinen on Suomessa yleisesti käytetympi kululajikohtainen kaava tai toinen kaava on Suomessa kansainvälisissä yrityksissä käytettävä toimintokohtainen tuloslaskelman kaava (Kirjanpitoasetus 1997/1339, 1:1-2 §; Salmi 2012, 47). Ammatinharjoittajille, yhdistyksille ja säätiöille sekä asunto-osakeyhtiöille on olemassa omat kaavansa (Tomperi 2011b, 146). Tässä työssä perehdytään tarkemmin ainoastaan kululajikohtaiseen tuloslaskelmaan. Harjoitustyön Pikkaraisen Soitin Oy:n mallivastaus on laadittu kirjanpito-ohjelmalla, jossa käytössä on kululajikohtainen tuloslaskelma.

3.1.1 Kululajikohtaisen tuloslaskelman sisältö

Tuloslaskelmassa esitetään ensin varsinaisesta liiketoiminnasta saadut myyntituotot vähennettynä myynnin oikaisu- ja siirtoerät, kuten alennukset, arvolisävero ja hyvitykset jne. Liikevaihto on yrityksen merkittävä volyymimittari, joka kuvaa yrityksen laajuutta. (Salmi 2012, 48.)

Valmistustoimintaa harjoittavan yrityksen toiminnan volyyymista kertoo myös valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varaston muutos. Varastolla tarkoitetaan tässä yhteydessä sellaista yritystoimintaa, jossa on tuotteita jalostettu tai valmistettu itse. Varaston lisäys merkitään plusmerkkisenä ja vähennys miinusmerkkisenä tuloslaskelmaan. (Salmi 2012, 48–50.)

Toiminnan laajuutta kuvaa lisäksi kolmantena valmistus omaan käyttöön -rivi. Jos yrityksen omaan käyttöön valmistus on liikevaihtoon nähden mittavaa, se voidaan esittää erikseen omana rivinä antaakseen toiminnan laajuudesta oikeamman kuvan. Vaihtoehtoisesti valmistus omaan käyttöön voidaan esittää niin, että tuloslaskelmasta otetaan ne kohdat, joihin sisältyy kuluja valmistuksesta omaan käyttöön. Näiden yhteenlaskettu summa merkitään taseeseen varoiksi ja vähennykseksi menotilille. (Salmi 2012, 48–50; Tomperi 2011b, 149.)

Toiminnan laajuutta kuvaa neljäntenä rivinä tuloslaskelmassa on liiketoiminnan muut tuotot. Ne ovat tuloja, jotka yritys on ansainnut muusta kuin varsinaisesta liiketoiminnasta. Tavallisempia esimerkkejä ovat muista tuotoista saadut vuokratuotot, pysyvien vastaavien myyntivoitot tai saadut avustukset. (Salmi 2012, 51.)

Ensimmäisenä kulurivinä tuloslaskelmassa esitetään liiketoiminnan kulut, joista keskeisempiä yleensä ovat materiaalit ja palvelut, jotka liittyvät myytävien tuotteiden ja palveluiden aikaansaamiseen. Kulut voidaan jakaa kahteen pääryhmään: aineet, tarvikkeet ja tavarat sekä ulkopuoliset palvelut. (Salmi 2012, 51.)

Aineet, tarvikkeet ja tavarat ryhmään kirjataan tilikaudella tapahtuneet ostot liittyen raaka-aineisiin, puolivalmisteisiin ja valmiisiin tavaroihin. Ostomenoista vähennetään oikaisuerät, kuten alennukset, arvolisävero, kurssierot ja rahdit. Ostot muutetaan liikevaihtoa vastaaviksi suoriteperusteen mukaiseksi varaston muutoksella. Varaston arvo on kasvanut, jos ostettua tavaraa ei ole tarvittu myyntiin ja pienentää tuloslaskelman ostomenoja. Kohtaan ulkopuolisten palveluiden ostot sisällytetään esimerkiksi vuokrattua työvoimaa tai alihankintaan liittyviä kuluja. Kulut tulee liittää suoraan yrityksen myyntiin tuotteisiin tai palveluihin. Muussa tapauksessa ne ovat liiketoiminnan muita kuluja. (Salmi 2012, 51–52.)

Erittäin pienellä kirjanpitovelvollisella on oikeus yksinkertaistaa tuloslaskelmaansa siten, että viisi ensimmäistä riviä esitetään yhteissummana brutto-tulos rivillä. Kilpailijoilla on mahdollisuus saada vähemmän yksityiskohtaisempaa tietoa. Erittäin pienellä kirjanpitovelvollisella tarkoitetaan, että sekä päätyneellä että sitä välittömästi edeltäneeltä tilikaudelta on voinut täytyä enintään yksi rajoista

- liikevaihto on 3.4 me.
- taseen loppusumma on 1.7 me.
- henkilöstö on keskimäärin 25 henkilöä.

(Salmi 2012, 52.)

Henkilöstökuluihin sisällytetään kuluja, jotka ovat oman henkilökunnan palkka- ja palkkio- ja lakisääteisiä henkilöstösivukuluja. Palkkakuluihin sisällytetään rahapalkat, mutta ei luontaisetuja. Oikaisuerät tulee huomioida palkkojen kohdalla, kuten sairausvakuutuskorvaukset. Henkilösivukulut on jaettu kahteen ryhmään: eläkekuluihin, joihin kuuluvat kaikki lakisääteiset ja vapaaehtoiset eläkekulut ja muihin henkilöstösivukuluihin, joihin kuuluvat palkkojen ja palkkioiden perusteella laskettavat sivukulut, sosiaaliturvamaksu, ryhmähenkivakuutusmaksut, lakisääteinen tapaturmavakuutus ja työttömyysvakuutus. (Salmi 2012, 52–53.)

Pysyvistä vastaavista tehdyt suunnitelman mukaiset poistot sekä arvonalentumiset vähennetään henkilöstökulujen jälkeen. Tilinpäätöksessä kirjatut suunnitelman ylittävät ja alittavat poistot esitetään tuloslaskelman loppuosassa tilinpäätössiirroissa poistoeron muutos nimikkeellä. (Tomperi 2011b, 150.)

Kaikki muut varsinaisesta liiketoimintaan liittyneet kulut, joita ei ole aikaisemmin kirjattu tuloslaskelmaan, sisällytetään liiketoiminnan muihin kuluihin. Esimerkiksi näitä ovat energia-, mainos-, matka-, tietoliikenteen-, puhelin-, vakuutus-, henkilökunnan vapaa-aikaan ja koulutukseen liittyvät kulut jne. Tähän kohtaan voidaan kirjata myös pysyvien vastaavien myyntitappiot ja luottotappiot. (Tomperi 2011b, 150.)

Liiketoiminnan lyhyt- ja pitkävaikutteisten menojen vähentämisen jälkeen tuloslaskelmassa esitetään liikevoitto tai -tappio tulosrivi. Sen perusteella saadaan tieto siitä, että

paljonko rahamääräisesti jää jäljelle, kun vähennetään liiketoiminnan normaalit kulut, kuten kehittäminen ja ylläpitäminen. (Salmi 2012, 55–56.)

Liikevoiton jälkeen esitetään rahoitustuotot ja -kulut, jotka kertovat yrityksen rahoituksen hankinnan ja sijoitustoiminnan tuloksesta. Esimerkkejä ovat korkotuotot, osinkotuotot ja rahoituksen kurssivoitot. Erässä esitetään myös poikkeukselliset arvonalentumiset. (Salmi 2012, 56; Tomperi 2011b, 151.)

Voitto ennen satunnaisia eriä on seuraava tulosrivi, joka sisältää liiketoiminnan kulujen lisäksi rahoituserät. Seuraavaksi vähennettävät satunnaiset tuotot ja kulut ovat sellaisia eriä, jotka eivät aiheudu liiketoiminnan tavanomaisesta toiminnasta. Ne ovat liiketapahtumina kertaluonteisia, olennaisia ja vaikeasti ennakoitavia. Tilinpäätöksen liitetiedoissa tulisi olla näistä lisätietoa. (Salmi 2012, 58.)

Voitto tai tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja on tulosrivi, joka kertoo liiketoiminnan tuloksen ennen kuin vero- tai voitonjakoa suunnitellaan. Tilinpäätössiirroissa esitetään tuloksen järjestelyeriä, kuten poistoeron muutos ja vapaaehtoisten varausten muutos. Poistoeroissa esitetään tilikaudella kokonaispoistojen ja suunnitelman mukaisten poistojen ero. Yrityksen veronalaisen tulon perusteella määräytyviä veroja ovat tuloverot, jotka esitetään tuloslaskelmassa suoriteperusteiseksi. Myös jaksotuseroista johtuvat laskennalliset verosaamiset sisältyvät tuloveroihin. Harvinainen erä on muut välittömät verot, joita ovat esimerkiksi muille tilikausille kuuluvat verot. Kun kaikki tilikauden tuotot ja kulut on huomioitu, saadaan tilikauden voitto tai tappio selville. (Salmi 2012, 60–61.)

3.2 Taseen kaava ja sisältö

Taseen tehtävä on kuvata yrityksen taloudellisen asemaa tilinpäätöshetkellä. Kirjanpito-velvolliset käyttävät pääasiassa samaa taseen kaavaa. (Salmi 2012, 63.) Kirjanpitoasetuksen mukaan pienet kirjanpito-velvolliset voivat tehdä taseen lyhennetyssä muodossa (Kirjanpitoasetus 1336/1997, 1:7§).

3.2.1 Vastaavaa

Taseen vastaavaa-puolen tehtävä on osoittaa yrityksen tilinpäätöspäivän varat, joilla on taloudellista hyödyntämisarvoa sekä yrityksen rahan käyttökohteet. Vastaavaa-puolta kutsutaan myös aktiivaksi. Taseen erät esitetään siinä järjestyksessä, että kuinka kukin varallisuuserä voidaan muuntaa rahaksi eli likviditeetti. Mitä ylempänä vastaavaa-puolta erä on esitetty, sitä hitaammin ja vaikeammin se muuttuu käteiseksi rahaksi reaali-prosessissa. (Ikäheimo, Malmi & Walden 2012, 66.)

Vastaavaa-puoli on jaettavissa käyttöomaisuuden käyttötarkoituksen perusteella pysyviin ja vaihtuviin vastaaviin. Pysyviin vastaaviin sisällytetään sellaiset erät, jotka tuottavat tuloa useampana tilikautena. Vaihtuviin vastaaviin kuuluvat yhtenä tilikautena tuottavat erät. (Salmi 2012, 63.)

Pysyvät vastaavat voidaan jakaa aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin sekä sijoituksiin. Aineettomia hyödykkeitä ovat esimerkiksi markkinointi- ja myyntikelpoisten tuotteiden ja palveluiden kehittämiseen liittyvät kehittämismenot, aineellisia oikeuksia ja yrityksen liikearvo. Aineellisia hyödykkeitä ovat esimerkiksi maa- ja vesialueet, rakennukset ja rakennelmat, koneet ja laitteet ja ennakkomaksut. Sijoituksia ovat esimerkiksi sijoitukset muiden yrityksen osakkeisiin, joukkolainat ja sellaiset sijoitukset, joiden on määrä tuottaa useamman tilikauden aikana tuloa. (Salmi 2012, 63–67.)

Yhtenä tilikautena tuloa tuottava omaisuus kirjataan taseen vastaavan-puolen vaihtuviin vastaaviin. Vaihtuvat vastaavat voidaan jaotella seuraavasti: vaihto-omaisuus, vaihtuvien vastaavien saamiset, rahoitusarvopaperit ja rahat sekä pankkisaamiset. (Salmi 2012, 63–68.) Kirjanpitolain mukaan vaihto-omaisuudella tarkoitetaan hyödykkeitä, jotka ovat sellaisinaan tai jalostettuina tarkoitettu luovutettaviksi tai kulutettaviksi (Kirjanpitolaki 1336/1997, 4:4§). Esimerkkejä ovat raaka-aineet, tarvikkeet, puolivalmisteet ja valmiit tuotteet, keskeneräiset työt ja kaupan myyntivarasto. Vaihtuvien vastaavien saamisia ovat esimerkiksi myyntisaamiset, siirtosaamiset ja lyhytaikaisia lainasaamisia. Ne ovat yleensä sellaisia, joista odotetaan tuloa ainoastaan yhdeltä tilikaudelta. Rahoitusarvopapereihin sisällytetään osakkeet ja osuudet sekä muut arvopaperit. Rahat ja pankkisaamisilla tarkoitetaan kassassa oleva käteiset rahat ja pankkitileillä olevat varat. (Salmi 2012, 68–72.)

3.2.2 Vastattavaa

Taseen vastattavaa-puolen, jota kutsutaan myös passiivaksi, tehtävänä on osoittaa yrityksen tilinpäätöspäivän vastuut ja velat. Vastaavaa-puoli kuvaa sen, mistä lähteistä yritystoiminta on hankittu. Vastattavaa-puoli jakautuu seuraaviin eriin: oma pääoma, tilinpäätössiirtojen kertymä, pakolliset varaukset ja vieras pääoma. (Ikäheimo ym. 2012, 69–72.)

Taseen oma pääoman esitystapa määräytyy yritysmuodon perusteella (Tomperi 2011b, 160). Mitä enemmän yrityksellä on omaa pääomaa, sitä pienempi rahoitusriski yritykseen kohdistuu ja yrityksessä on joustavampi rahoitusasema. Oman pääoman rivin alle taseen vastattavaa-puolella kirjataan osake-, osuus tai muu vastaava pääoma, ylikurssi-rahasto, arvonkorotusrahasto, käyvän arvon rahasto, muut rahastot, edellisten tilikausien voitto ja tilikauden voitto, joka on sidottua pääomaa. (Salmi 2012, 72–78.)

Oman pääoman jälkeen taseessa esitetään tilinpäätössiirtojen kertymät, joita ovat poistoterot ja vapaaehtoiset varaukset. Tilinpäätöksessä tehdyt suunnitelman ylittävät poistot aiheuttavat poistoeroa. Vapaaehtoinen varaus voi olla toimintavaraus. (Tomperi 2011b, 161.)

Omana kohtana vastattavaa-puolella esitetään pakolliset varaukset, joita ovat päättyneeseen tai aikaisempaan tilikauteen tiedossa olevia kohdistuvia velvoitteita, jotka aiheuttavat tulevaisuudessa menoja tai menetyksiä ja niiden toteutumisaikankohtaa tai määrää ei tarkasti voida tietää. (Tomperi 2011b, 161.)

Oman pääoman vastakohta ja pääomien toinen laji on vieras pääoma. Yrityksellä on sitä vähemmän omaa pääomaa yleensä, mitä enemmän yrityksellä on vierasta pääomaa eli velkaa. Usein se on välttämätön rahoituslähde yritystoiminnalle, jotta voidaan esimerkiksi laajentaa yritystoimintaa. Vieraaseen pääomaan liittyy aina rahoitusriski, sillä lainasta on maksettava aina korot ja se on maksettava tiettyinä ajankohtana takaisin. (Salmi 2013, 83.) Vieraassa pääomassa ilmoitetaan erikseen joukkovelkakirjalainat, vaihtovelkakirjalainat, lainat rahoituslaitoksilta, eläkelainat, saadut ennakot, ostovelat, rahoitusvekselivelat, velat konserniyrityksille ja omistusyhteisyriyksille, muut velat ja siirtovelat. Vierasta pääomaa pidetään lyhytaikaisena, jos se on maksettava tasan vuoden tai sitä

lyhyemmän ajan kuluessa takaisin ja muussa tapauksessa pitkäaikaisena. (Tomperi 2011b, 161.)

3.3 Rahoituslaskelma

Kirjanpitolain mukaan tilinpäätös tulee sisältää rahoituslaskelman, jonka tehtävä on osoittaa tilikauden aikana tehdyt varjojen hankinta ja niiden käyttö (Kirjanpitolaki 1336/1997, 3:1§). Rahoituslaskelman laatimiseen ei ole varsinaista kaavaa, mutta kirjanpitolautakunnan on antanut yleisohjeen, jonka perusteella kirjanpitovelvollisia ohjataan laatimaan rahoituslaskelma maksuperusteisesti ja siten, että se sisältää kolme eri rahavirtaa: liiketoiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirtoja. Pienten kirjanpitovelvollisten ei tarvitse laatia rahoituslaskelmaa. (Tomperi 2011b, 164–165.)

Kirjanpitoasetuksessa on määritelty rahavirtojen tehtävät. Liiketoiminnan rahavirrat osoittavat sen, että kuinka yritys pystyy tuottamaan rahavaroja tilikauden aikana säilyttääkseen toimintaedellytyksensä. Lisäksi se osoittaa oman pääoman sijoittajille, että kuinka paljon he voivat saada tuottoja ja kuinka paljon yrityksessä voidaan tehdä omarahoitteisesti uusia investointeja ja maksamaan lainoja. (Tomperi 2011a, 209–210.)

Investointien rahavirrat osoittavat käytetyt rahavarat, joka on toteutettu tulevan rahavirran kerryttämiseksi pitkällä aikavälillä. Investoinnit käsittävät sijoituksista saatavat korko- ja osinkotulot sekä pysyviin vastaaviin kuuluvien hyödykkeiden ja sijoitusten hankkimisen tai myymisen. (Tomperi 2011a, 210.)

Rahoituksen rahavirrat kuvaavat tilikauden aikana oman pääoman ja vieraan pääoman muutoksia sekä osingonjaon tai muun vastaavan voitonjaon. Rahavirtapohjainen rahoituslaskelma on informatiivinen arvioitaessa yrityksen taloudellista tilannetta, erityisesti rahoitusrakennetta ja rahoitusasemaa. Se antaa tietoa maksuvalmiudesta ja vakavaraisuudesta. (Tomperi 2011a, 209–211.)

3.4 Liitetiedot

Liitetiedoissa tulee esittää sellaiset tiedot, joilla on merkitystä kirjanpitolain ja -asetuksen edellyttämästä tilinpäätöksen antamasta oikeasta ja riittävästä kuvasta. Liite-

tiedot on tilinpäätöksen itsenäinen osa. Liitetiedoissa keskeistä on selventää tilinpäätöksen yleiset laadintaperiaatteet ja mikäli niistä on poikettu sekä antaa yrityksen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta oikea ja riittävä kuva. (Salmi 2012, 84.)

Liitetiedoissa mainittavista asioista on mainittu kirjanpitoasetuksessa. Lyhennettyinä liitetiedot saa esittää pienet yksityisliikkeet, avoimet ja kommandiittiyhtiöt, osuuskunnat sekä asunto-osakeyhtiöt ja yhdistykset. (Tomperi 2011b, 168–169.)

3.5 Toimintakertomus

Toimintakertomus ei ole itsenäinen osa tilinpäätöstä, vaan se tulee liittää tilinpäätökseen antaakseen kuva kirjanpitovelvollisen toiminnan kehittymisen kannalta tärkeistä seikoista (Tomperi 2011b, 167). Kirjanpitolain mukaan toimintakertomuksessa esitetään tilikaudella ja sen päättymisen jälkeen olennaiset tapahtumat, arvio tulevasta kehityksestä sekä selvitys tutkimus- ja kehitystoiminnan laajuudesta. (Kirjanpilolaki 1336/1997, 3:1§.)

Pieni kirjanpitovelvollinen voi jättää toimintakertomuksen laatimatta. Osakeyhtiölaki edellyttää toimintakertomuksen laatimista kaikilta osakeyhtiöltä, vaikka se olisi pieni kirjanpitovelvollinen. (Salmi 2012, 87–88.)

3.6 Tase-erittelyt

Tase-erittelyt eivät ole julkisia tilinpäätösasiakirjoja, joten niitä ei liitetä tilinpäätökseen. Niiden tarkoitus on selventää tase-eriä yksityiskohtaisesti, niin että nimikekohtaisesti eritellään kunkin tase-erän sisältö. Tase-erittelyjen esittämisjärjestystä ei ole säädöksiä, mutta suositeltavaa on kirjoittaa ne tasekaavan mukaisessa järjestyksessä ja ryhmiteltyinä niin, että niistä käy selkeästi esille taseessa esiintyvät luvut. (Tomperi 2011b, 177.)

Kirjanpitolain mukaan tase-erittelyiden tehtävä on varmentaa tilinpäätöstä (Kirjanpilolaki 1997/1336, 3:13§). Esimerkiksi tilintarkastaja voi perehtyä tase-erittelyyn tai yrityskauppaan liittyvissä tilanteissa se voi olla käytettävissä. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 49.) Kirjanpitoasetuksen mukaan kirjanpitovelvollisen tulee yksityiskohtaisesti ryhmittäin luetteloida taseeseen tilikauden päättyessä merkityt pysyvät vastaavat,

vaihtuvat vastaavat, vieras pääoma ja pakolliset varaukset (Kirjanpitoasetus 1997/ 1336, 5:1§).

3.7 Jaksottaminen

Tilikauden tulos lasketaan tilikaudelle kuuluvien tulojen ja tilikaudelle kuuluvien menojen erotuksena. Jotta tulos saadaan oikein laskettua, on selvitettävä mitkä tulot ja menot kuuluvat päättyvälle tilikaudelle, mitkä ulottuvat toisille tilikausille. Jos menot ja tulot ulottuvat toisille tilikausille, on ne jaksotettava ja kohdistettava oikeille tilikausille. Tulojen kohdalla tilanne on yksinkertaisempi. Tulot kuuluvat sille tilikaudelle, jona tavara tai muu suorite on luovutettu päättyvällä tilikaudella. (Tomperi 2011b, 31.) Osatuloituksessa voidaan kirjata tuloja tuotoksi valmistusasteen perusteella useammalle tilikaudelle, jos suoritteiden valmistus vaatii pitkää valmistusaikaa, kuten esimerkiksi kesken-eräisten rakennusten tai suunnittelutöiden kohdalla (Ikäheimo ym. 2012, 84).

Pysyvien vastaavien hyödykkeet tuottavat tuloa useamman tilikauden ajan. Niitä ei ole tarkoitettu edelleen luovutettavaksi, vaan niiden käyttö liittyy tulonhankkimistoimintaan. Pysyviä vastaavia ovat esimerkiksi koneet, kalustot, rakennukset ja maa-alueet. Pysyvien vastaavien hankintamenoa ei voida kirjata kokonaan menoksi hankinnan tapahtuneella tilikaudella, vaan hankintahinta kirjataan taseeseen varallisuudeksi ja ohjataan eri tilikausille kuluksi tulontuotto aikana. Jotta yritys voi tehdä pysyvän vastaavan hankinnan jaksotuksen usealle tilikaudelle, on tehtävä poistosuunnitelma, jossa arvioidaan kokonaishankintahinta, mahdollinen jäännösarvo, käyttö- eli vaikutusaika ja poistomenetelmä. Poistosuunnitelman mukaan kirjataan pysyvän vastaavan hankintahinnasta osuus kuluksi, jota kutsutaan suunnitelman mukaiseksi poistoksi. (Ikäheimo ym. 2012, 85.) Sellaiset kalustot, joiden taloudellinen käyttöaika on todennäköisesti enintään kolme vuotta, saadaan kirjata kerralla kuluksi hankintatilikautena (Tomperi 2011b, 36).

Vaihtuviin vastaaviin sisältyvät sellaiset hyödykkeet, jotka tuottavat tuloa yritykselle yhden tilikauden ajan. Vaihto-omaisuutta ovat hyödykkeet, jotka ovat tarkoitettuja sellaisinaan tai jalostettuina luovutettavaksi tai kulutettavaksi ja kirjataan ostoihin. Vaihto-omaisuuden hankintamenoon luetaan kuuluvaksi muuttuvat menot, jotka ovat aiheutuneet hyödykkeiden tai tavaran hankinnasta ja valmistuksesta. Vaihto-omaisuuden hankintoja tehdään tilikauden aikana, joista osa myydään, mutta osa jää varastoon tilikau-

den päätyttyä. Tilikaudelle voidaan kirjata kuluksi vain se osa vaihto-omaisuudesta, joka on tilikauden aikana myyty ja tuottanut tuloa. Vaihto-omaisuus tulee jaksottaa tilinpäätöksessä siten, että tilikauden tulosta rasittavat vaihto-omaisuuden hankintamenot vastaavat luovutettuja suoritteita, joista on saatu tuloa. Tilikauden päättyessä tulee varastossa jäljellä oleva vaihto-omaisuus laskea eli varasto inventoidaan ja selvitetään niistä maksettu hankintameno. Jäljelle jäänyttä loppuvaraston arvoa verrataan alkuvaraston arvoon, eli sitä joka aikaisemmin kirjanpitoon on merkitty varaston arvoksi. Näiden varastoarvojen erotuksena saadaan varaston muutos, joka kirjataan tuloslaskelmaan. Loppuvaraston arvo päätetään taseeseen varallisuudeksi, joka muutetaan kuluksi seuraavina tilikausina käytön mukaisesti. (Ikäheimo ym. 2012, 89–93; Tomperi 2011b, 32.)

Tilikauden aikana osa yrityksen menoista ja tuloista maksetaan ennen tai jälkeen kuin suorite vastaanotetaan tai luovutetaan. Tilinpäätöstä laadittaessa menot tulee vastata kirjanpidossa niistä aiheutuneita tuottoja, toisin sanoen tilikauden tulos tulee laatia suoriteperusteisesti. Näistä täsmätyseristä syntyy siirtosaamisia ja siirtovelkoja. Siirtosaamisia ovat menoennakot, joissa tilikauden aikana maksettu tuotannontekijä käytetään tulevina tilikausina ja tulojäämät, jossa tilikauden aikana ansaittu tulo maksetaan seuraavana tilikautena. Siirtovelkoja ovat menoäämät, jossa tilikauden aikana käytetty tuotannontekijä maksetaan seuraavana tilikautena ja tuloennakko, jossa tulo on saatu etukäteen. Siirtosaamiset ja -velat ovat sellaisia erinä, joita ei tule merkitä ostovelkoihin, myyntisaamisiin tai ennakkomaksuihin. Niistä ei tule erikseen laskua, vaan niiden olemassa olo ja määrä tulee kirjanpidon laatijan itse noteerata. (Ikäheimo ym. 2012, 96.)

3.8 Tilinpäätöstietojen hyväksikäyttö

Kirjanpitolaissa ei ole erikseen määritelty tilinpäätöstietojen hyväksikäyttötehtäviä. Lakisääteiset hyväksikäyttötehtävät liittyvät verotukseen kaikkien verovelvollisten kohdalla ja voiton sekä pääoman jakamiseen osakeyhtiön ja osuuskunnan kohdalla. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 17–18.)

Analysoitaessa tilinpäätöstä ja toimintakertomusta tavoitteena on tuottaa kuva yrityksen talouden nykytilanteesta ja tulevaisuuden näkymät (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 18). Yrityksen tilinpäätösinformaatiosta ovat kiinnostuneet eri sidosryhmät, jotka ovat joko suoraan yrityksen vaikutuksen alaisia tai voivat vaikuttaa yritykseen. Sidos-

ryhmiä voivat olla esimerkiksi sijoittajat, henkilöstö, lainanantajat, tavarantoimittajat ja muut velkojat, asiakkaat, julkinen valta toimielimiseen sekä suuri yleisö. (Ikäheimo ym. 2012, 15.)

Sidosryhmillä voi olla erilainen intressi tilinpäätökseen, riippuen sen taloudellisesta panoksesta ja suhteesta yritykseen. Lainanantajaa tai rahoittajaa kiinnostaa yrityksen kyky suoriutua velvoitteista, kuten lainanmaksu ja korot. Työntekijää kiinnostaa työllistymistilanne tulevaisuudessa. Omistajia kiinnostaa johdon menestyminen ja tulevaisuuden arviointi tuottojen ja riskien kannalta. (Ikäheimo ym. 2012, 114.)

Tilinpäätösasiakirjat eivät yksistään ole riittävän informatiivisia, joten tarvitaan erilaisia tunnuslukuja tiivistämään informaatiota, jotta se olisi mahdollisimman vertailukelpoista ja johtopäätöksiä pystyttäisiin tekemään yrityksen taloudellisesta tilasta. Tilinpäätöstiedoista voidaan tehdä monenlaisia tilinpäätösanalyysijä riippuen tiedon tarpeesta ja käytettävyydestä. Tilinpäätösanalyysi-termiä käytetään yleisesti kuvaamaan monentasoista tilinpäätöksen pohjalta tehtävää analyysiä. Analyysityyppejä ovat esimerkiksi toimiala-analyysit, sijoitusanalyysit, tunnuslukuanalyysi, perinteinen tilinpäätösanalyysi ja yritysanalyysi. (Niskanen & Niskanen. 2003, 8; Salmi 2012, 120–125.) Ohessa käsitellään tarkemmin tunnuslukuanalyysiä, perinteistä tilinpäätösanalyysiä ja yritysanalyysiä.

3.8.1 Tunnuslukuanalyysi

Tunnuslukuanalyysiä käytetään usein yksityiskohtaisempien analyysien eli tilinpäätösanalyysien ja yritysanalyysin osana. Tunnuslukuanalyysi on analyysityypeistä suppein ja yksinkertaisin. Sitä voidaan pitää tiivistelmänä varsinaisesta tilinpäätösanalyysistä. Tunnusluvut ovat vakiintuneita mittareita, jotka ovat yleensä laskettu suhdelukuina oikaistusta tuloslaskelmasta, taseesta ja rahavirtalaskelmasta. Niiden perusteella tehdään johtopäätöksiä yrityksen taloudellisesta tilasta ja yritysten välisiä vertailuja. Yrityksen taloudellisten edellytysten mittaamisessa tärkeimmät indikaattorit ovat kannattavuus, vakavaraisuus ja maksukykyisyys. (Niskanen & Niskanen 2003, 8; Salmi 2012, 258.)

3.8.2 Tilinpäätösanalyysi

Tilinpäätösanalyysi on kehittyneempi analyysimuoto, jossa arviomaan lukujen lisäksi arvioimaan niihin vaikuttaneita tekijöitä (Niskanen & Niskanen 2003, 8). Tilinpäätösanalyysi voidaan jakaa perinteiseen tilinpäätösanalyysiin ja sitä täydentävään rahavirta-analyysiin. Ensimmäinen perustuu suoriteperusteisen tuloslaskelman ja taseen analyysiin. Rahavirta-analyysissä tarkastellaan myös kassaperusteiset tapahtumat, jossa tehdään laskelmia siitä, että kuinka pitkälle liiketoiminnan antama rahavirta riittää. Analyysit toimivat parhaiten toisiaan täydentävinä menetelminä, kuin korvaavina. (Salmi 2012, 261–262.)

Tilinpäätösanalyysin ensimmäisessä vaiheessa on muokattava perustiedot eli tuloslaskelma, tase ja liitetiedot, jotta lähdeaineisto saadaan mahdollisimman vertailukelpoiseen muotoon muiden tai saman yrityksen aikaisempien tilinpäätösten kanssa. Muokkauksen osalta keskeisiä arvioitavia seikkoja ovat tilinpäätöksen laajuus-, arvostus- ja jaksotuskysymykset. Laajuuskysymys ottaa kantaa siihen, että mitä sisällytetään yrityksen rajojen sisäpuolelle ja mitä jätetään ulkopuolelle. Arvostuskysymys tarkastelee sitä, että miten vastaavaa-puolen omaisuuserät on arvostettu yrityksen taseessa, kuten esimerkiksi tarvittavat arvonalennukset on huomioitu. Jaksotuskysymys ottaa kantaa siihen, että milloin tilinpäätöksen erät kirjataan tulosvaikutteisesti, kuten esimerkiksi poistojen jakautuminen tai kirjataanko tietty erä tilikaudelle kuluksi, vai aktivoidaanko se osittain. (Ikäheimo ym. 2012, 116–122.)

Muokkauksen jälkeen valitaan mittauskohteet sekä analyysimenetelmät ja mittarit. Lukujen laskemisen jälkeen tehdään merkittävin vaihe, eli tilinpäätöksen analysointi, joka on lukujen arviointia sekä syy-seuraussuhteiden selvittämistä. (Niskanen & Niskanen 2003, 19–21.)

3.8.3 Yritysanalyysi

Yritysanalyysi on analyyseistä syvällisin muoto, jossa kohteena on koko yrityksen toiminnan analyysiä. Talouden analyysin lisäksi yritysanalyysi saattaa kattaa yrityksen johdon, tuotteiden, kilpailuaseman, järjestelmien, resurssien, riskien sekä toimintaympäristön ja kehitysnäkymät. Yritysanalyysiä voidaan käyttää esimerkiksi benchmarking-tarkoituksessa, jossa vertaillaan saman toimialan sisällä eri yrityksiä ja niiden toimintatapoja sekä vedetään johtopäätöksiä. (Salmi 2012, 124; 256–257.)

3.8.4 Tilinpäätösanalyysien rajoitteet ja ongelmat

Tilinpäätösanalyyseissä on myös monia rajoitteita ja ongelmia, jotka liittyvät useaan seikkaan. Vaikka tilinpäätös perustuu voimassa olevaan lainsäädäntöön, on normisto väljä ja tarjoaa erilaisia vaihtoehtoja kirjanpito- ja tilinpäätösratkaisuja. Tämän johdosta tilinpäätösanalyysi sisältää paljon tulkinnanvaraisuuksia. Tulkinnanvaraisuus ilmenee esimerkiksi siten, että kirjanpito rekisteröidä vain liikekirjanpitoa, eikä huomioi esimerkiksi henkistä pääomaa, joka on yritykselle tärkeä. Myös tilinpäätöksen tekijällä on paljon harkinnanvaraisuutta, joka heijastuu suoraan tilinpäätöksen lopulliseen tulokseen. Tilinpäätösajankohdalla voi olla huomattava vaikutus tilinpäätösinformaatioon. Jossain tapauksessa yrityksellä voi olla tarve näyttää mahdollisimman hyvää tulosta ja omaa pääomaa keinotekoisesti, jolloin analyysikin on tulkinnanvarainen. Tilinpäätösinformaatiosta tehtävä analyysi perustuu aina historiatietoon, joten tulevaisuuden ennustaminen on rajoitettua. (Salmi 2012, 141–143.)

Analyysiä tehdessä on huomioitava tunnuslukujen laskemiseen ja soveltamiseen merkittäviä seikkoja. Tunnuslukuja on lukuisia, joista analyysin laatija valitsee sopivimmat. Tunnuslukujen on oltava valideja eli mitattava sitä mitä sen on tarkoitus mitata. Ne eivät saa olla riippuvaisia mittaajasta, eli tunnuslukujen on oltava reliabiliteetteja eli luotettavia. Laskukaavat ovat usein monimutkaisia, joten on merkittävää että ne ymmärretään oikein. (Salmi 2012, 140–141.)

4 ERI YRITYSMUOTOJEN PIIRTEET KIRJANPIDON NÄKÖKULMASTA

Eri yritysmuodot poikkeavat toisistaan kirjanpidollisesti sekä verotuksellisesti, jota tarkastellaan omassa luvussa. Tarkastelu on rajattu tässä työssä koskemaan Suomessa yleisempiä yhtiömuotoja, joita ovat yksityinen elinkeinoharjoittaja, avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, osakeyhtiö ja osuuskunta. Yritysmuotojen välillä on eroja, jotka liittyvät pääasiassa omistajien vastuuseen yrityksen sitoumuksista, oman pääoman rakenteeseen ja tuloksen käsittelyyn.

4.1 Yksityinen elinkeinoharjoittaja

Luonnollinen henkilö, jolla on pysyvä asuinpaikka Euroopan talousalueella, voi toimia yksityisenä elinkeinoharjoittajana Suomessa. Elinkeinoharjoittajat on jaettavissa liikkeenharjoittajiin ja ammatinharjoittajiin, jotka molemmat työskentelevät itsenäisesti ja omaan lukuunsa, mutta ammatinharjoittaja tekee yleensä yksin työtä ilman ulkopuolista työvoimaa ja kirjanpito on liikkeenharjoittajaan nähden pienempää. Liikkeenharjoittajalla on myös pysyvä toimipaikka. (Suomen Uusyrittäjäkeskukset ry 2013, 25.) Yksityinen elinkeinoharjoittaja voi harjoittaa liiketoimintaa yksin tai puolisonsa kanssa, mutta yrityksen voi omistaa vain yksi luonnollinen henkilö (Savolainen, Suojanen & Vanhanen 2008, 135).

Yksityinen yritys ei ole oikeushenkilö, vaikka se usein samastuukin oikeudellisesti omistajaansa. Yrityksen tuloja ja menoja sekä omaisuutta ja velkoja on tämän vuoksi seurattava erillään omistajan muista tuloista ja menoista, omaisuudesta ja veloista. (Savolainen ym. 2008, 135.) Yrittäjä on vastuussa kaikesta yrityksen sitoumuksista, eli hän vastaa yrityksestään henkilökohtaisesti koko omaisuudellaan (Tomperi 2011b, 111). Vastaavasti yrityksestä saamansa tulot ovat yrittäjän omia tuloja ja myös käytettävissä yksityistaloudessa. (Ossa, Saarnilehto & Villa 2007, 22). Yrittäjä voi sijoittaa yritykseen omaa pääomaa haluamansa verran, joka kasvaa silloin kun toiminta tuottaa voittoa. Tappiollinen toiminta ja yrittäjän tekemät yksityisöt pienentävät omaa pääomaa. (Tomperi 2011b, 111.)

Liikkeen- ja ammatinharjoittajat ovat kaikki kirjanpitovelvollisia. Omaisuuden kehittymistä seurataan yrityksen kirjanpidossa. Kirjanpidon tehtävänä on pitää erillään liik-

keen- ja ammatinharjoittajan yksityistalous elinkeinotoiminnasta, joten kirjanpitoon merkitään vain liike- tai ammattitoiminnasta aiheutuneet tapahtumat. (Tomperi 2011b, 111) Kirjanpitolain mukaan ammatinharjoittaja voi pitää halutessaan yhdenkertaista kirjanpitoa, jolloin se on maksuperusteista (Kirjanpitolaki 1997/1336, 7:1§). Liikkeenharjoittajan tulee sen sijaan laatia kahdenkertainen kirjanpito (Suomen Uusyrityskeskus ry 2013, 25).

Omaa pääomaa seurataan omalla tilillä. Elinkeinotoimintaan ja omistajan yksityistalouteen liittyvät menot ja tulot pidetään erillään yksityistilin avulla. Yksityisotot ovat tavallisia, sillä yrittäjä ei voi nostaa itselleen palkkaa. Eri tileille kirjataan myös yksityiskäytöt, yksityissijoitukset sekä yksityisotot rahana ja tavarana. (Tomperi 2011b, 111.) Yksityisen elinkeinoharjoittajan kirjanpitovelvollisuus alkaa ensimmäisestä osto-, myynti- tai rahoitustapahtumasta (Leppiniemi & Leppiniemi 2010, 19).

Kirjanpitolain mukaan ammatinharjoittaja on laadittava pitäessään yhdenkertaisessa kirjanpitoa tilinpäätös kahden kuukauden kuluessa tilinpäätöksestä. Yhdenkertaista kirjanpitoa pitävän ammatinharjoittajan tulee laatia tuloslaskelma. Hänen ei tarvitse laatia tasetta, mutta tilinpäätökseen tulee liittää eritellyt luettelot tilikauden päättyessä olleesta ammattia varten hankitusta vaihto-omaisuudesta ja pysyvistä vastaavista sekä ammatista johtuneista saamisista, veloista ja varauksista. (Kirjanpitolaki 1997/1336, 7:4–5§.) Yritysmuodoista ainoana yksityisellä elinkeinoharjoittajan ja ammatinharjoittajalle ei ole lakisäätteistä tilintarkastusvelvollisuutta (Savolainen 2008 ym., 136).

4.2 Henkilöyhtiöt

Henkilöyhtiötä ovat avoimet yhtiöt ja kommandiittiyhtiöt, joita sääntelee laki avoimesta ja kommandiittiyhtiöstä (389/1988) (Savolainen ym. 2008, 137). Organisaatio tai yhtiömuoto, joka perustuu kahden tai useamman henkilön eli yhtiömiehen yhteistoimintaan kutsutaan henkilöyhtiöksi. Tunnusomaista henkilöyhtiölle on, että yhtiön oma oikeudellinen itsenäisyys on erotettavissa eli henkilöyhtiöt ovat yhtiömiehistään erillisiä oikeushenkilöitä. Yhtiön oma varallisuus on erotettavissa yhtiömiesten varallisuudesta. (Ossa, Saarnilehto & Villa 2007, 24.) Henkilöyhtiöt ovat tilintarkastusvelvollisia (Suomen Uusyrityskeskukset ry 2013, 32).

Henkilöyhtiöt ovat yhdistettävissä kirjanpitolaissa osakeyhtiöön, osuuskuntaan ja yhdistykseen (Savolainen ym. 2008, 137). Henkilöyhtiön kirjanpitoon kirjataan yrityksen menot ja tulot. Kirjanpito on aina kahdenkertaista. (Keskinen & Tomperi 2011, 57). Henkilöyhtiön kirjanpitovelvollisuus alkaa siitä päivästä, kun liiketoimintaa on ryhdytty harjoittamaan eli ensimmäisestä osto-, myynti tai rahoitustapahtumasta. (Leppiniemi & Leppiniemi 2010, 19.)

4.2.1 Avoin yhtiö

Avoimen yhtiön tunnusmerkki on, että kaksi tai useampi yhtiömiestä harjoittaa yhdessä sopimukseen perustuvaa liiketointa ja tavoittelevat yhteistä taloudellista tarkoitusta. Yhtiömiehet vastaavat yhtiön velvoitteista kuin omistaan koko omaisuudellaan. (Ossa ym. 2007, 25.) Yhtiömiehillä on oikeus tehdä yritystä sitovia sopimuksia. Yhtiömiehet suorittavat yhtiölle yhtiösopimuksessa sovitusta yhtiöpanoksesta, jotka voivat olla erisuuruiset eri yhtiömiesten osalta. Yhtiöpanos voi olla rahaa tai esimerkiksi yritystoiminnassa tarvittavia koneita ja laitteita tai se voi olla myös yhtiömiehen työpanos. (Tomperi 2011b, 114.) Yhtiöpanos kirjataan yhtiömiehen pääomaksi, ja jos yhtiöpanos on ollut muuta kuin rahaa, arvo kirjataan käyvän arvon periaatteen mukaisesti sijoituksen ajankohtana (Keskinen & Tomperi 2011, 57–58). Jos yhtiöpanos on suoritettu yhtiömiehen työpanoksena, sitä ei kirjata kirjanpitoon (Tomperi 2011b, 114).

Kirjanpidon näkökannalta jokaisen yhtiömiehen yhtiöpanosta seurataan omalla tilillään, koska pääomapanokset voivat olla erisuuruisia (Tomperi 2011b, 114–115). Yksityisotot ovat myös sallittuja, jolloin niitä seurataan myös jokaisen yhtiömiehen omalla yksityis-tilillä. Pääoma voi muuttua negatiiviseksi, jos yksityisotot ovat suuremmat kuin pääomapanos. Yhtiömiehelle voidaan maksaa palkkaa, joka on tavallista jos yhtiömiesten työpanokset poikkeavat arvoltaan toisistaan merkittävästi. Yleensä verotuksellisesti palkan maksu ei ole yhtiömiehelle edullista. (Keskinen & Tomperi 2011, 58.)

Avoimen yhtiön tuottamaa jakamatonta voittoa seurataan Voittovaraitai Voittojäännös-nimisellä tilillä. Voiton ja tappion jakamisesta voidaan sopia yhtiösopimuksessa keskenään tai jos sopimuksessa ei ole mainittu tai yhteisymmärrykseen voiton jakamisesta ei päästä, jako tehdään avoimen- ja kommandiittiyhtiön lainsäädännön mukaisesti. Lain mukaan kullekin yhtiömiehelle lasketaan voitosta osuus, joka lasketaan tilikauden

alussa olleelle pääomalle lisättynä korkolain mukainen korko. Voiton loppuosa jaetaan tasan yhtiömiesten kesken. Voitto jaetaan yhtiömiesten pääomapanosten suhteessa, jos voitto on laskettuja prosentiosuuksia pienempi. (Keskinen & Tomperi 2011, 57–58.)

Jos tilinpäätös osoittaa tappiota, se jaetaan yhtiömiesten osuuksien suhteessa, mutta he voivat sopia tappion jakamisesta myös toisin. Tappio voidaan sopia, että se jätetään yhtiön kirjanpidossa jakamattomina voitto- ja tappiotileille tai sen jakamiseen osallistutaan yhtiömiesten kesken yhtiösopimuksen mukaisesti. (Ossa ym. 2007, 37.)

Tilinpäätöksellä on korostunut merkitys avoimessa yhtiössä yhtiömiesten keskinäisten taloudellisten suhteiden määrittämisessä, sillä se osoittaa yhtiömiesten voitto-osuudet yrityksessä. Tilinpäätös tulee valmistella ja laatia yhteisesti, ellei yhtiösopimuksessa ole muuta mainittu. (Ossa ym. 2007, 37.) Kunkin yhtiömiehen yhtiöpanos, yhtiösopimuksessa sovittujen yhteismäärä sekä siitä yhtiölle suoritettu ja tilikauden päättyessä jäljellä oleva määrä on ilmoitettava taseessa tai liitetiedoissa (Keskinen & Tomperi 2011, 59).

4.2.2 Kommandiittiyhtiö

Kommandiittiyhtiön eroaa avoimeen yhtiöön yhtiömiesten osalta, joita on kahdenlaisia; vastuunalaiset ja äänettömät. Kommandiittiyhtiössä on oltava vähintään yksi äänetön ja yksi vastuunalainen yhtiömies. Vastuunalaisten yhtiömiesten asema on samanlainen kuin avoimessa yhtiössäkin eli he vastaavat yhtiön sitoumuksista rajattomasti ja henkilökohtaisesti. Äänetön yhtiömies sijoittaa yhtiöön yhtiösopimuksessa sovitun suuruisen pääomapanoksen, josta yhtiö maksaa voitto-osuuden tilikausittain. Heillä ei ole yhtiön hallinnollista oikeutta, joten he eivät voi tehdä yhtiötä koskevia sitoumuksia. Äänettömän yhtiömiehen vastuu yhtiön veloista rajoittuu heidän sijoittamaansa pääomaan. (Ossa ym. 2007, 24–25.) Äänettömät yhtiömiehet eivät voi tehdä yhtiötä koskevia sitoumuksia, eikä heillä ole oikeutta yhtiön varojen yksityiskäyttöön (Tomperi 2011b, 116).

Kunkin yhtiömiehen pääomapanokselle avataan kirjanpidossa tilit. Lisäksi vastuunalaisilla yhtiömiehillä on tarvittaessa myös yksityistilit. (Keskinen & Tomperi 2011, 61.) Yhtiömiehet jakavat voitosta yhtiösopimuksen mukaisesti tai muutoin sopimallaan tavalla. Voitto-osuus äänettömien yhtiömiesten kohdalla määräytyy sovittavalla prosent-

ti-osuudella sijoittamiensa yhtiöpanosten määrästä. Lisäksi äänettömälle yhtiömiehelle maksetaan tilikauden alussa olleelle yhtiöpanokselle korkolain mukainen korko voitto-osuutena, jollei toisin ole sovittu. Voiton loppuosa jaetaan vastuunalaisten yhtiömiesten kesken. (Keskinen & Tomperi 2011, 61.)

Kirjanpidossa käsitellään sekä äänettömän että vastuunalaisten yhtiömiesten voitto-osuudet voitonjakona oman pääoman vähennyksenä. Vaikka äänettömän yhtiömiehen voitto-osuus määräytyisikin sijoitetun pääoman eikä yhtiön tuottaman tuloksen mukaan, käsitellään voitto-osuus kirjanpidossa samalla tavoin. Vastuunalaisten yhtiömiesten yksityisottoihin ja -sijoituksiin liittyvät kirjaukset tehdään kuten avoimessa yhtiössä. (Keskinen & Tomperi 2011,61.) Tilinpäätöksen allekirjoittavat vastuunalaiset yhtiömiehet (Tomperi 2011b, 117).

Henkilöyhtiöiden tilinpäätöksen liitetietoina on ilmoitettava yhtiömiesten yhtiösopimuksessa sovittujen yhtiöpanosten yhteismäärä sekä siitä suoritettu ja tilikauden päättyessä jäljellä oleva määrä. Jokaisen avoimen yhtiön yhtiömiehen ja kommandiittiyhtiön vastuunalaisen yhtiömiehen osalta on annettava tiedot erikseen. (Keskinen & Tomperi 2011, 61.)

4.3 Osakeyhtiö

Osakeyhtiötä säätelee osakeyhtiölaki (624/2006). Osakeyhtiötä kutsutaan pääomayhtiöksi, sillä pääoma on keskeisessä roolissa (Savolainen ym. 2008, 143). Osake-yhtiö on erillinen oikeushenkilö osakkeenomistajistaan ja sen päämääränä on tuottaa voittoa osakkeenomistajilleen, jollei toisin ole määrätty yhtiöjärjestyksessä (Keskinen & Tomperi 2011, 62).

Yksi tai useampi luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi perustaa osakeyhtiön. Yhtiön perustajien on laadittava kirjallinen perustamissopimus, jonka allekirjoittavat kaikki osakkeenomistajat. Perustamissopimukseen on liitettävä myös yhtiöjärjestys. Yrityksen tilikaudesta määrätään perustamissopimuksessa tai yhtiöjärjestyksessä. (Tomperi 2011b, 75–76.) Osakeyhtiö on rekisteröitävä Patentti- ja rekisterihallituksen kaupparekisteriin perustamissopimuksen allekirjoittamisesta kolmen kuukauden kuluessa, jonka jälkeen alkaa myös kirjanpitovelvollisuus (Leppiniemi & Leppiniemi 2010, 19). Osakeyhtiön

yhtiökokouksen tulee valita yritykselle hyväksytty tilintarkastaja, jollei sitä katsota pieneksi yritykseksi tilintarkastuslain määritelmän mukaan (Suomen Uusyrityskeskukset ry 2013, 32).

Osakeyhtiön osakkaat vastaavat vain sijoittamallaan pääomallaan yrityksen sitoumuksista. Osakepääoman tulee olla perustamisvaiheessa yksityisessä osakeyhtiössä vähintään 2 500 euroa ja julkisessa osakeyhtiössä 80 000 euroa. Osakkeen omistajat päättävät osakeyhtiön asioista ja eniten päätösvaltaa sekä äänivaltaa saa se henkilö, jolla on eniten osakkeita hallussaan, jollei toisin ole määrätty osakeyhtiölaissa tai yhtiöjärjestyksessä. (Suomen Uusyrityskeskukset ry 2013, 25.)

Osakkeen omistajien valitsema hallituksen tehtävä on edustaa yhtiötä, päättää hallinnosta ja huolehtia siitä, että kirjanpidon ja varojenhoidon valvonta on järjestetty asianmukaisesti. Yhtiön hallitus voi valita yhtiölle toimitusjohtajan, joka hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa hallituksen ohjeiden mukaisesti ja vastaa siitä, että yhtiön varainhoito on luettavalla tavalla järjestetty ja kirjanpito on lain mukainen. Jollei yhtiöjärjestyksessä ole toisin sovittu, tuottavat yhtiön kaikki osakkeet yhtäläiset oikeudet osakkailleen (Keskinen & Tomperi 2011, 63). Tällä periaatteella halutaan suojata vähemmistöosakkeenomistajia (Tomperi 2011a, 74).

Oma pääoma on jaettavissa osakeyhtiössä vapaaseen ja sidottuun omaan pääomaan. Osakepääoma ja kirjanpidolliset arvostusrahastot ovat sidottua omaa pääomaa, joita ovat esimerkiksi käyvän arvon rahasto ja arvonorotusrahasto. (Keskinen & Tomperi 2011, 63.) Osakepääomaa voidaan jakaa osakkailleen vain lakiin sisältyvien erityisten säännösten mukaan ja päätöksen voi tehdä vain yhtiökokous. Tällä periaatteella on tavoitteena korostaa osakeyhtiötä pääomayhtiönä ja velkojien suojan merkitystä. (Tomperi 2011a, 73.)

Osakepääoman alentamiseen tarvitaan velkojien suostumus ja muut sidotun oman pääoman erät ovat täysin jakokelvottomia, jotka ovat hyviä esimerkkejä ilmentämään sidotun pääoman pysyvyyttä. Yhtiön johdon velvollisuutena on valvoa osakepääoman ja oman pääoman suhdetta. Jos yli puolet osakepääomasta on menetetty, on yhtiössä pidettävä yhtiökokous ja jos koko osakepääoma on menetetty, on siitä ilmoitettava rekisteriviranomaisille. (Ossa ym. 2007, 60–61.) Vapaata omaa pääomaa ovat muu oma pää-

oma, kuten tilikauden voitto, voitto edellisiltä tilikausilta sekä vapaita rahastoja kuten sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto. Vapaata omaa pääomaa voidaan käyttää varojen jakoon. (Keskinen & Tomperi 2011, 63.)

Osakeyhtiössä ei ole mahdollista tehdä yksityisottoja, vaan osakkaat saavat palkkaa tai osinkoa sijoituksilleen (Savolainen 2006, 133). Osakeyhtiö voi jakaa varoja osakkeenomistajille osinkona, varojen jakamisena vapaan oman pääoman rahastosta, alentamalla osakepääomaa, hankkimalla tai lunastamalla omia osakkeita tai jos yhtiö poistuu rekisteristä tai purkautuu. Osakeyhtiön varojen jakaminen tulee aina perustua viimeksi vahvistettuun tilinpäätökseen. Ennen varojen jaon päätöstä, yrityksen on selvitettävä maksukykyisyys, johon vaikuttaa myös tulevaisuuden seikat kuten erääntyvät velat. (Tomperi 2011a, 86–88.)

Osakeyhtiö sopii hyvin yritykselle joka on kasvava ja tarvitsee pääomaa. Osakeyhtiön voi perustaa myös yksin. Se on sopiva myös pienelle yritykselle, mutta vaatii huomattavaa perehtymistä lainsäädäntöön ja on hallinnollisesti raskaampi muihin yhtiömuotoihin verrattuna. (Yrityksen perustajan opas 2011, 17.)

4.4 Osuuskunta

Osuuskuntaa säätelee osuuskuntalaki (1488/2001). Osuuskunnan perustamiseen tarvitaan vähintään kolme joko luonnollista tai oikeushenkilöä. Osuuskunnan perustamistoimet ovat vastaavat kuin osakeyhtiössä, joten se syntyy kaupparekisteriin merkittävällä. Osuuskunnan perustamiskirja on vastaava kuin osakeyhtiön yhtiöjärjestys. (Savolainen 2008, 199–200.)

Osuuskunta on itsenäinen henkilöyhteisö, jonka jäsenet hallitsevat yhdessä ja toteuttavat demokraattisesti sen avulla taloudellisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tavoitteita. Osuuskunnan päättävänä eliminä toimii jäsenistä muodostuva osuuskunnan kokous, jossa jokaisella jäsenellä on yksi ääni käytössään. Osuuskunnan kokous valitsee hallituksen, joka vastaa osuuskunnan hallinnosta ja kirjanpidosta. Osuuskuntaan voidaan valita toimitusjohtaja. Osuuskunnalla tulee olla tilintarkastaja. (Suomen Uusyrittäjäkeskukset ry 2013, 27–28; 32.)

Osuuskunnan peruspääoma, osuuspääoma, muodostuu jäsenten maksamista osuusmaksuista. Osuusmaksun suuruus määrätään osuuskunnan säännöissä. Osuuspääoma on luonteeltaan muuttuva pääoman erä, jonka muutosta ei merkitä kaupparekisteriin. Osuuspääoman määrä kasvaa sitä mukaan, kun osuuskuntaan liittyy uusia jäseniä. Eronneille jäsenille palautetaan osuusmaksut, joten osuuspääoman määrä vastaavasti vähenee. Osuuskunnassa on samat oman pääoman erät kuin osakeyhtiössä, mutta lisäksi sillä on lisä- ja sijoituspääoma. (Tomperi 2011a, 127.)

Osuuskuntalaki uudistuu vuoden 2014 alusta. Lain uudistuksen tavoitteena on kasvattaa osuuskuntien mahdollisuuksia toimia Suomessa niin, että hallinto ja perustamistoimenpiteet ovat yksinkertaisempia nykyisestä. Tavoitteena on myös, että jäsenhankinta tulee olemaan helpompaa. (www.valtioneuvosto.fi.) Osuuskunta on sopiva yritysmuoto asian-
tuntijapalveluita tarjoavalle yritykselle. Jokainen osuuskunnan jäsen voi harjoittaa omaa toimiaan, mutta osuuskunta hoitaa laskutuksen, kirjanpidon ja markkinoinnin. (Yrityksen perustajan opas 2011, 17.)

5 ERI YRITYSMUOTOJEN VEROTUS

Yrittäjien tulojen verottamista säätelevät useat eri lait, joista keskeisimpänä ja kaikkia verovelvollisia koskeva on tuloverolaki (1535/1992). Liikkeen- ja ammatinharjoittajien verotettavan tulon määräytymistä säätelee laki elinkeinotulon verottamisesta (360/1968). Lisäksi laissa on säädetty mitä vähennyksiä saadaan tehdä. Vastaava on säädetty maatalouden harjoittajaa koskeva maatilatalouden tuloverolaissa (543/1967). Ennakkokantoa ja ennakonpidätyksiä koskevat säännökset ovat ennakkoperintälaissa (1118/1996) ja verotuksen toimittamisesta, ilmoitusvelvollisuudesta ja ennakon käyttämisestä on säädetty laissa verotusmenettelystä (1558/1995).

Tulojen perusteella määräytyvät verot ovat välittömiä veroja, jotka on tarkoitettu maksajan rasitukseksi. Yritys joutuu maksamaan verovuoden aikana ansaitsemastaan voitosta veroa. Verotettava tulo lasketaan veronalaisten tulojen ja vähennyskelpoisten menojen ja muiden vähennysten erotuksena. Valtion tulovero, kunnallisvero, kirkollisvero ja yhteisön tulovero sekä Kansaneläkelaitokselle suoritettavien sairausvakuutusten määrä määräytyvät verotettavan tulon perusteella. (Tomperi 2011b, 184.) Verotuksessa kohdellaan eri yritysmuotoja eri tavoin.

Yleensä verovuosi on kalenterivuosi ajanjaksona, mutta liikkeenharjoittajilla se on tietyn kalenterivuoden aikana päättynyt tilikausi tai sinä vuonna päätyneet tilikaudet. Veroja voidaan periä verovuoden aikana sitä mukaa ennakkona, kun tuloa kertyy, jotta verot rasittaisivat vähemmän verovelvollisia. Veron ennakkoperintä toimitetaan ensisijaisesti ennakonpidätyksenä tai vaihtoehtoisesti ennakonkantona. (Tomperi 2013, 12–13.)

5.1 Luonnollisen henkilön verotus

Verotuksessa luonnollisen henkilön tulot jaetaan pääomatuloihin ja ansiotuloihin. Pääomatulosta maksetaan veroa valtiolle ja ansiotulosta maksetaan veroa valtiolle, kunnalle ja seurakunnalle. Pääomatuloa ovat omaisuuden tuotto, omaisuuden luovutuksesta saatu voitto ja muu varallisuutta kerryttänyt tulo. Pääomatuloa ovat esimerkiksi korkotulot, vuokratulo, luovutusvoitto, jaettavan yritystulon pääomatulo-osuus, osa osakeyhtiöstä saaduista osinkotuloista jne. (Tomperi 2013, 23-24.)

Pääomatulosta maksetaan vuodesta 2012 alkaen pääsääntöisesti 30 prosenttia veroa ja 50 000 ylittävältä pääomatulosta maksetaan 32 prosenttia veroa. Ansiotulona pidetään kaikki sellainen tulo, joka ei ole laissa määrätty pääomatuloksi. Esimerkiksi palkkatulot, eläketulot, jaettavan yritystulon ansiotulo-osuus ja osakeyhtiöstä saadun osingon ansiotulo-osuuden veronalainen tulo ovat ansiotuloja. Vähentämällä veronalaisista ansiotuloista tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneet menot sekä muut lain sallimat yleiset sosiaaliset vähennykset, saadaan verotettava ansiotulo. (Tomperi 2013, 27.)

Ansiotuloista maksetaan valtiolle veroa progressiivisen asteikon mukaan eli veroprosentti suurenee ansioiden kasvaessa. Kunnalle ja kirkolle maksettava vero on suhteellinen, joka lasketaan kunnallisverotusta varten vahvistetulla tuloveroprosentilla ja kirkollisveroprosentilla. (Tomperi 2011b, 188.)

5.2 Yksityisliikkeen verotus

Yksityisen elinkeinoharjoittajan verotettavaksi tuloksi lasketaan hänen kaikki ansio- ja pääomatulonsa. Elinkeinotulo jaetaan verotettavaksi pääoma- ja ansiotuloksi, siten että pääomatuloa on 20 prosentin vuotuinen tuotto edellisen vuoden nettovarallisuudesta. Ansiotuloa on yritystulosta vähennetty pääomatulo-osuus laskettuna yhteen muiden ansiotulojen kanssa. Yrittäjällä on oikeus vaatia, että pääomatulo-osuus on 20 prosentin sijasta 10 prosenttia tai 0 euroa, riippuen mikä vaihtoehto on yrittäjälle edullisin. Jos puoliset harjoittavat yhdessä yritystoimintaa, jaetaan ansiotulo työpanosten mukaisessa suhteessa ja pääomatulot elinkeinotoimintaan kuuluvien nettovarallisuuksien suhteessa. Jos selvitystä työpanoksesta tai pääomapanoksesta ei selvitetä, jaetaan ansio- ja pääomatulo-osuus tasan puolisoitten kesken. (Tomperi 2013, 30–33; Verohallinto 2013; Yrityksen perustajan opas 2011, 30.)

Nettovarallisuus lasketaan siten, että yrityksen varoista vähennetään velat, johon lisätään 30 prosenttia viimeisen 12 kuukauden aikana maksetuista elinkeinotoiminnan ennakonpidätyksen alaisten palkkojen määrästä (Yrityksen perustajan opas 2011, 30).

5.3 Henkilöyhtiöiden verotus

Avoin ja kommandiittiyhtiö eivät ole verovelvollisia itsenään, mutta niille vahvistetaan elinkeinotoiminnan tulos, joka jaetaan aikaisempien vuosien tappioiden vähentämisen jälkeen yhtiömiesten verotettavana tulona. Tulo jaetaan niiden osuuksien mukaan osakkaiden kesken, joka heillä on yhtiösopimuksen mukaan. Tappio vähennetään yhtymän seuraavien verovuosien elinkeinotoiminnan verotettavasta tulosta, eikä sitä voida vähentää yhtiömiehen henkilökohtaisista tuloista. (Tomperi 2013, 36.)

Yhtiömiehen verotettava tulo jakaantuu pääoma- ja ansiotuloksi samalla periaatteella kuin yksityisliikkeessä. Nettovarallisuus lasketaan myös samalla kaavalla kuin yksityisliikkeessä. Yhtiömiehiä verotetaan heidän laskennallisesta osuudesta yhtiön verotettavaan tuloon, mutta se mitä yhtiömiehet voitto-osuuksina tai yksityiskäyttönä saavat, ei enää veroteta. (Tomperi 2011b, 190–191.)

5.4 Yhteisöjen verotus

Osakeyhtiöt ja osuuskunnat ovat itsenäisiä verovelvollisia tuloverotuksessa. Osakeyhtiön tuloa ei jaeta pääoma- ja ansiotuloksi, vaan yhtiön tuloon sovelletaan yhtenäistä tuloverokantaa, joka on vuodesta 2012 lähtien ollut 24,5 prosenttia tuloksesta. (Tomperi 2013, 45.)

Osinkotulot voivat olla osakkeenomistajille verovapaita, veronalaisia tai osittain molempia. Luonnollisen henkilön saamat osinkotulot julkisesti noteeratusta yhtiöstä on vuona 2013 70 prosenttia pääomatuloa ja 30 prosenttia verovapaata tuloa. Osakeyhtiön saama osinkotulo toisesta pörssi-yhtiöstä on verovapaata. (Tomperi 2013, 45;47.)

Pörssiin listaamattomasta yhtiöstä luonnollisen henkilön saamat osinkotulot on verovapaata siihen saakka, joka vastaa 9 prosentin tuottoa osakkeen matemaattiselle arvolle. Verovapaata voi olla kuitenkin enintään 60 000 euroa osinkotuloa vuodessa. Jos osakkaan saama kaikkien osinkojen yhteismäärä ylittää 60 000 euroa, sen ylittävältä osalta osinkotulo jakaantuu 70 prosenttia pääomatuloon ja 30 prosenttia verovapaaseen tuloon. Yli 9 prosenttia osakkeen matemaattisen arvon ylittävä osinkotulo jakaantuu 70 prosenttia ansiotuloon ja 30 prosenttia verovapaaseen tuloon. Osakkeen matemaattinen arvo lasketaan yhtiön nettovarallisuuden perusteella siten, että jaetaan yhtiön verovuotta edeltäneen nettovarallisuuden määrä osakkeiden lukumäärällä. Listaamattoman osake-

yhtiön saama osinkotulo toisesta listaamattomasta yhtiöstä on verovapaata, mutta pörs-siyhtiöstä saatu osinkotulo jakaantuu 75 prosenttia veronalaiseen ja 25 prosenttia vero-vapaaseen tuloon. Jos osingonsaaja omistaa osakkeista 10 prosenttia, on osinko koko-naan verovapaata. (Tomperi 2013 45;47–50.)

Vuonna 2014 yhtymän verotukseen on kaavailtu huomattavia muutoksia ja on suunnit-teilla, että painopistettä tullaan siirtämään yhtiöstä osakkaille. Osakeyhtiö maksaisi muutoksen mukaan vuonna 2014 veroa saamastaan voitostaan 24,5 prosentin sijasta 20 prosenttia, mutta osingon veronalainen osuus tulisi nousemaan 70 prosentista 85 pro-senttiin. Pääomatulojen verotukseen kaavaillaan muutoksia siten, että korotetun veron alaraja tulisi laskemaan 50 000 eurosta 40 000 euroon. Pääomaveroprosentit säilyisivät samoina, 30 prosenttia ja 32 prosenttia. Listaamattomalta yhtiöltä saatuihin osinkotuloi-hin tulee muutoksia, siten että pääomatuloa olisi enintään 8 % osakkaan osuudesta net-tovarallisuuteen kun nyt se on ollut 9 %. (Veronmaksajain Keskusliitto ry 2013.)

5.5 Yrityksen mahdollisuudet vaikuttaa tilinkauden tulokseen

Yrityksen sidosryhmät ovat kiinnostuneita kokonaistuloksen määrästä, mutta myös siitä että tulos jakaantuu tasaisesti eri vuosille. Yrityksen luottokelpoisuus paranee tuloksen ollessa tasaista vuodesta toiseen, jolloin myös yrityksen johdon on helpompi huolehtia yrityksen rahoituksesta ja liiketoiminnan jatkumisesta. Osakkeiden arvo pysyy vakaana, kun tulos ei vaihtelee vuosittain ja sijoittajien luotto säilyy tasaisena. (Tomperi 2013, 196.)

Tilinpäätöstä laadittaessa pyritään yleensä tiettyyn tavoitetulokseen, joka sijoittuu mak-simi- ja minimituloksen välille. Tällainen tavoitetulos on ihanteellinen ja yritykselle jää riittävät mahdollisuudet vaikuttaa näyttämään haluamansa suuruista tulosta. Tällaista tavoitetulosta kutsutaan ei-kriittiseksi, jolloin yritykselle jää riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tulokseen kuluvaraston avulla. (Tomperi 2013, 198.)

Kuluvarastoon sisältyvät ne kulut, joita tilinpäätöksen laatija voi päättää, että käytetäänkö kyseessä oleva meno tilikauden kuluna vai aktivoidaanko se taseeseen. Kuluvaras-toon sisältyy yleensä käyttöomaisuuden poistot, erityisesti yli- tai alipoistojen kirjaa-mismahdollisuudet. Varausten muodostumis- ja/tai purkamismahdollisuus on kuluvaras-

toon sisältyviä, kuten toimintavaraukset, joilla voidaan vaikuttaa näytettävän tuloksen suuruuteen. Myös tilikauden aikana suoritettujen käyttöomaisuuteen kohdistuneet suurehkot korjausmenot voidaan kirjata kerralla kuluksi tai aktivoida. Yleensä ne kannattaa kirjata kerralla kuluksi. Pitkäisten toimitusten valmistusasteen tuloutuksella, eli osatuloituksella, voidaan vaikuttaa myös tulokseen. Kiinteiden menojen ollessa hyödykkeen hankintaan tai valmistukseen liittyessä olennainen, voidaan ne lukea kirjanpidossa hankintamenoiksi. Tulos paranee, kun kiinteitä menoja aktivoidaan seuraaville vuosille. Konserniyhtymät voivat säädellä osingonjaolla emoyhtymän tulosta ja nettovarallisuutta. Myös konserniavustuksilla voidaan vaikuttaa tulokseen. Verovuoden verotettavaa tuloa suunniteltaessa on huomioitava myös käyttämättä olevat tappiot. (Tomperi 2013, 208–212.)

Jos tilinpäätöksen tavoitetulosta ei pystytä esittämään, vaan tulos on suurempi tai pienempi tavoitetuloksesta, kutsutaan tilinpäätöstä kriittiseksi. Yritys on käyttänyt koko kuluvaraston loppuun, jos se joutuu näyttämään minimituloksen. Käyttöomaisuuden poistot, varaukset sekä muut kulukirjaukset on tehty kriittisessä tilinpäätöksessä täysimääräisenä. (Tomperi 2013, 199.)

Kuluvaraston syntymisessä voi olla erilaisia tilanteita yrityksellä: automaattinen kuluvarasto, potentiaalinen kuluvarasto tai yrityksellä ei ole mahdollisuutta hankkia kuluvarastoa. Potentiaalisen kuluvaraston hankkiminen on aloitettava hyvissä ajoin tilikauden aikana. Seuraavalle tilikaudelle suunniteltuja investointeja on ryhdyttävä suunnittelemaan päättyvän tilikauden puolella, jotta poistomahdollisuuksia voidaan tulevaisuudessa lisätä ja siten kuluvarastoa kasvattaa. (Tomperi 2013, 200.) Tilinpäätöstä laadittaessa tuloksensäätelemahdollisuuksia ei pystytä enää lisäämään juurikaan. Menot ja tulot ovat tilinpäätöstä tehdessä jo syntyneet, mutta jaksottamiseen jää vielä jonkin verran harkintavaltaa ja missä järjestyksessä kuluvarastoa käytetään. (Tomperi 2013, 208.)

6 SÄHKÖINEN TALOUSHALLINTO

Tietotekninen kehitys on ollut nopeaa, joka on koskettanut myös taloushallintoa merkittävästi. Tietojärjestelmien ATK-perusteinen kehitys on käynnistynyt jo 1950-luvulta lähtien, mutta tietotekniikka oli ainoastaan suuryritysten ulottuvilla ja laskut, palkat ja raportointi hoidettiin käsin. Valmisohjelmia alkoi olla tarjolla 1970-luvulla, mutta vasta 1990-luvulle tultaessa pk-yritykset ottivat käyttöön kirjanpito-ohjelmistoja PC:n yleisyydessä. Internetin synty 1990-luvulla sekä Suomessa kirjanpitolain uudistus vuonna 1997 merkitsivät varsinaista murrosta sähköisen taloushallinnon ja raportoinnin kehityksessä. Kehitys mahdollisti ns. paperittoman taloushallinnon ja www-sovellusten hyödyntämisen taloushallinto-ohjelmistoissa. (Granlund & Malmi 2004, 28–30; Lahti & Salminen 2008, 31.)

Sähköisestä taloushallinnosta puhuttaessa esiintyy usein termi digitaalinen taloushallinto. Termit esiintyvät usein samassa merkityksessä, mutta Lahti ja Salminen (2008, 19–22) ovat määritelleet niiden välille pienen eron. Sähköistä taloushallintoa voidaan pitää digitaalisen taloushallinnon esiasteena. Sähköisessä taloushallinnossa yrityksen taloushallinto on tehostettu tietotekniikkaa, sovelluksia, Internetiä, integrointia, itsepalvelua sekä erilaisia muita sähköisiä palveluita hyödyntämällä. Esimerkiksi jos toimittaja lähettää laskun paperimuodossa ja vastaanottaja muuttaa laskut skannaamalla sähköiseksi, voidaan puhua sähköisestä taloushallinnosta. (Lahti & Salminen 2008, 19–22.)

Digitaalisen taloushallinto voidaan määritellä siten, että taloushallinnon kaikki tietovirrat ja käsittelyvaiheet on automatisoitu ja käsitellään digitaalisessa muodossa. Digitaalinen taloushallinto käsittää kirjanpitomateriaalia, tietovirtoja ja prosessivaiheita yli yrityksen ja sidosryhmärajojen. Digitaalisessa taloushallinnossa sen tietovirrat tulee pyrkiä hoitamaan sähköisesti kaikkien sidosryhmien kesken, kuten asiakkaiden, toimittajien, viranomaisten, henkilöstön, rahoittajien jne. (Lahti & Salminen 2008, 19–20.)

Kun taloushallinto on digitalisoitu, se integroituu koko yrityksen reaaliin prosessiin, jolloin pyritään siihen, että tietoa ei tarvitse käsitellä manuaalisesti useaan kertaan. Digitaalinen taloushallinto on prosessi, joka koostuu suoraviivaisista toimintaketjuista, töiden organisoinnista, ihmisten tekemisestä, tietojärjestelmistä ja teknologioista, joissa on tavoitteena poistaa automatisoinnin avulla päällekkäiset ja turhat työvaiheet. Koko talo-

ushallinnon aineisto käsitellään sähköisessä muodossa ja edellyttää myös sitä, että toimittajayritys lähettää sähköisessä muodossa laskut. (Lahti & Salminen 2008, 20–21.)

Digitaalisen taloushallinnan ydin on verkkolaskutus, joka tekee mahdolliseksi automatisoidun kirjanpidon ja reaaliaikaisen taloudenohjauksen. Verkkolasku tallennetaan taloushallinnon järjestelmään vain kerran, jonka jälkeen yrityksen reskontrat ja kirjanpito on ajan tasalla. Verkkolaskutuksen myötä manuaaliset työvaiheet poistuvat, joka pienentää kustannuksia ja virheiden mahdollisuuksia. Kirjanpito on nopeasti valmista, joka mahdollistaa myös nopeamman raportoinnin. Verkkolaskutusta voi käyttää kaiken kokoiset yritykset ja niitä voi vastaanottaa myös kuluttajat. Kuluttajan verkkolaskusta käytetään nimeä e-lasku, joka lähetetään suoraan maksajan verkkopankkiin. (Yrittäjät.fi 2013)

Verkkolaskuja lähettävien yritysten määrä on kasvanut viime aikoina merkittävästi, sillä kotimainen suoraveloitus poistuu käytöstä 31.1.2014 ja yritysten on siirryttävä e-laskuun. Vuonna 2012 verkkolaskutusta käytti 64 prosenttia kaikista yrityksistä. (Kaupalehti 2012.)

Digitaalisella taloushallinnolla on huomattava määrä etuja ja hyötyjä. Merkittävimpana niistä ovat tehokkuus ja nopeus. Organisaatiot ovat saavuttaneet keskimäärin 30-50 prosentin parannuksen tehokkuudessa siirtyessään digitaaliseen taloushallintoon. Yksittäisissä prosesseissa tehokkuuden paranemista on saattanut olla jopa 90 prosenttia. Parantunut tehokkuus merkitsee kustannussäästöjä, kun työvoimatarve vähenee, arkistointitila ja tarvittavien kaluston määrä vähenee. Digitaalinen taloushallinto on joustavaa ja helppoa. Digitaalisessa muodossa olevaan tietoon voidaan päästä käsiksi ajasta ja paikasta riippumatta. Raportointi saadaan reaaliaikaisena, joka on johtamisessa merkittävä asia. Digitaalisuus lisää myös laatua sekä virheiden määrä pienenee. Samalla digitaalinen taloushallinto on huomattavasti ympäristöystävällisempää, kun paperinkulutus vähenee huomattavasti. (Lahti & Salminen 2008, 27–29.)

7 POHDINTA

Asetin opinnäytetyön aihealueen valinnan lähtökohdiksi, että sen tulisi olla pääasiassa ammatillisesti minua kehittävä ja lisäksi itseäni kiinnostava. Tradenomi-tutkinnon myötä päätavoitteenani on työllistyä minulle uudelle alalle taloushallintoon, josta aikaisempaa työkokemusta ei ole. Opinnäytetyön aihealueen valinta kohdistui tämän vuoksi kirjanpitoon. Työn ohjaaja ja tilaaja Tampereen ammattikorkeakoulun laskentatoimen yliopettaja kauppatieteiden tohtori Pirkko Jaatinen ehdotti minulle opinnäytetyön aihetta käytännönläheisestä opinnäytetyöstä kuullessani kiinnostuksen kohteesta aihealuetta kohtaan.

Työllä on selkeä kohderyhmä ja siitä tulevat hyötymään Tampereen ammattikorkeakoulun kirjanpidon opiskelijat saadessaan laajamittaisen harjoitustyön tositteineen, mutta myös tekijänä minä tulen saamaan opinnäytetyöstä huomattavaa hyötyä. Tämän opinnäytetyön tekemisessä on ollut parasta, että se on toiminut minulle erinomaisena oppimisprosessina. Sain työn tekemisen myötä laaja-alaisen kertauksen kirjanpitoon ja eri yritysmuotoihin sekä niiden eroavaisuuksiin perehtyessäni alan ammatti- ja oppikirjallisuuden sekä lainsäädäntöön. Syventymällä teoriaan ja pohtimalla toimivan harjoitustyön laatimista olen kehittänyt omaa osaamistani ja ammatillista itsevarmuuttani.

Asetin laatimalleni harjoitustyölle tavoitteeksi, että sen pitäisi olla mahdollisimman toimiva kokonaisuus ja lähellä tosielämän tilannetta. Harjoitustehtävän tulisi pitää sisältää mahdollisimman monipuolisesti kirjanpidon kirjauksia. Sain vapaat kädet harjoitustyön laatimiseen, joka asetti myös haasteita valintojen suhteen, sillä mahdollisuuksia on rajaton määrä. Harjoitustyön laatimisen perustana sain käyttää apuna Soile Tomperin kirjanpidon oppikirjaa Käytännön kirjanpito, joka toimi erinomaisena lähdeteoksena ja helpotti valinnoissa laatiessani harjoitustyötä. Kirjan teemat ohjasivat minua hyvin teorian ja empirian rakentamisessa. Käytin harjoitustehtävässä sellaisia esimerkkejä, jotka olin todennut omalla kohdalla hankaliksi asioiksi omaksua opiskellessani samoja aihealueita muutama vuosi sitten omalla kirjanpidon kurssillani.

Käytännössä harjoitustyön laatiminen oli yllättävän iso urakka, jossa haasteen teetti sen toimivuus. Suurinta päänvaivaa aiheutti tositteiden laatiminen, sillä niiden yksityiskoh- tien laatiminen oli työlästä ja vaati tarkkuutta. Pienet virheet ja epäloogisuudet saattoi-

vat aiheuttaa tehtävän toimimattomuuden. Alkusaldojen pohtiminen oli myös työlästä, jotta yrityksen lopputulos olisi mahdollisimman uskottava. Ymmärsin kuitenkin, että tositteiden laatiminen on merkittävä ja ne tuovat opiskelijalle pedagogisesti merkittävän lisäarvon. Tositteiden laatiminen oli onneksi kokonaistyön kannalta vain pieni vaihe, johon ei kulunut huomattavasti aikaa.

Opinnäytetyön raportin kirjoittamisessa koin haasteena empirian ja teorian välisen vuoropuhelun, jota ei raporttiosuudessa mielestäni kovin paljon esiinny. Työssäni olen perehtynyt huomattavasti teoriaan, jotta olen saanut harjoitustyön laadittua ja tehtyä mallivastauksen kirjanpito-ohjelman avulla. Teoreettinen viitekehys kulkee empirian taustalla koko työn ajan.

Harjoitustyö on tehty sellaiseksi, että se olisi mahdollisimman käyttökelpoinen ja pitkäaikainen käytettävyydeltään. Ohjaajamateriaaliin voi tehdä muutoksia tarvittaessa ja harjoitustyötä voi kehittää pienillä lisäyksillä vaativammaksi jo pidemmällä opinnoissa oleville. Harjoitustyön laatimista voi erinomaisesti jatkaa tulevaisuudessa esimerkiksi lisäämällä reskontraharjoituksen, sisäisen laskentatoimen harjoituksen tai jatkamalla tilikausia.

LÄHTEET

Ennakkoperintäverolaki 20.12.1996/1118.

Holopainen T. & Levonen A-L. 2008. Yrityksen perustajan opas – silta yrittäjyyteen. 14. uud. painos. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Ihantola E-M., Leppänen P., Kuhanen H. & Sivonen I. 2012. Yrityksen kirjanpito - perusteet ja sovellusharjoitukset. 3. uud. painos. Helsinki: Gaudeamus Oy.

Ikäheimo S., Malmi T. & Walden R. 2012. Yrityksen laskentatoimi. 5. uud. painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Granlund M. & Malmi T. 2003. Tietotekniikan mahdollisuudet taloushallinnon kehittämisessä. Helsinki: WSOY.

Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä 29.4.1988/389.

Laki elinkeinotulon verottamisesta 24.6.1968/360.

Laki verotusmenettelystä 18.12.1995/1558.

Leppiniemi J. 2006. Kirjanpitolaki-kommentaari. WSOYpro Oy.

Leppiniemi J. & Leppiniemi R. 2010. Pieni kirjanpitovelvollinen. Kirjanpito ja tilinpäätös. WSOYpro Oy.

Leppiniemi J. & Leppiniemi R. 2006. Tilinpäätöksen tulkinta. 4. uud. painos. Juva: WSBookwell Oy.

Keskinen V. & Tomperi S. 2011. Kirjanpidon erityiskysymyksiä. 4. uud. painos. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336.

Kirjanpitoasetus 30.12.1997/1336.

Maatilatalouden tuloverolaki 15.12.1967/543.

Niskanen J. & Niskanen M. 2003. Tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624.

Ossa J., Saarnilehto A. & Villa S. 2007. Yritysmuodot - toiminta, rahoitus, verotus. Helsinki: WSOYPro.

Osuuskuntalaki 28.12.2001/1488.

Perustamisopas alkavalle yrittäjälle. 2013. Suomen Uusyrittäjäkeskukset Oy. Helsinki: Keskuskauppakamarin Palvelu Oy.

Salin M. 2008. Liikkeen- ja ammatinharjoittajan kirjanpito kirja. Helsinki: Verotieto Oy.

Salmi Ilari. 2012. Mitä tilinpäätös kertoo? Helsinki: Edita Publishing Oy.

Savolainen H., Suojanen K. & Vanhanen P. 2008. Opi oikeutta 1. painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Tomperi S. 2011a. Kehittyvä kirjanpito taito. 13. uud.painos. Helsinki: Edita Publishing Oy

Tomperi S. 2011b. Käytännön kirjanpito. 19. uud.painos. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Tomperi S. 2013. Yritysverotus ja tilinpäätössuunnittelu. 25. uud. painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Tuloverolaki 30.12.1992/1535.

Valtioneuvosto. Luettu 19.7.2013.

<http://valtioneuvosto.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedote/fi.jsp?toid=2213&c=0&moid=2208&oid=388521>

Verohallinto. Luettu 17.9.2013

[http://www.vero.fi/fiFI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Paaomatulot/Paaomatulot\(12005\)](http://www.vero.fi/fiFI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Paaomatulot/Paaomatulot(12005))

Veronmaksajien keskusliitto ry 2013. www.veronmaksajat.fi. Luettu 20.9.2013.

<http://www.veronmaksajat.fi/fi-FI/va/veroartikkeli/verotus-2014-osinkojen-verotus-kiristyy-kotitalousvahennys-paranee-2>

Kauppalehti 2012. Luettu 24.9.2013.

[http://www.kauppalehti.fi/5/i/yritykset/lehdisto/cision/tiedote.jsp?direct=true&selected=kaikki&oid=20120901/13487238439680&lang=Franssila.](http://www.kauppalehti.fi/5/i/yritykset/lehdisto/cision/tiedote.jsp?direct=true&selected=kaikki&oid=20120901/13487238439680&lang=Franssila)

LIITTEET

Liite 1. Harjoitustyö Pikkaraisen Soitin Oy

HARJOITUSTYÖ PIKKARAISEN SOITIN OY

Yritys on musiikkialanliike ja on toiminut Tampereen keskustassa Aleksis Kiven kadulla vuodesta 1998 lähtien. Yritys myy erilaisia musiikki-instrumentteja ammattimuusikoille ja musiikin harrastajille. Yritys tarjoaa myös soittimen virityspalvelua ja soitonopetusta. Yrityksellä on toiminnassa verkkokauppa.

Yritys on perheyritys, jossa Leena Pikkarainen omistaa 20 osaketta, Raimo Pikkarainen 10 ja poika Henri 10 osaketta. Yritys on vuokrannut liiketilat Tampereen keskustassa Aleksis Kiven kadulla ja varastotilat Kalevassa, jossa myös soitonopetusta tarjotaan. Yrityksessä työskentelee 2 kokoaikaista työntekijää ja 2 osa-aikaista ammattimuusikoiksi opiskelevaa. Yritys suunnittelee tekevänsä investointeja vuonna 2015 ja tavoitteena on laajentaa liiketoimintaa.

Yrityksen tilikausi on kalenterivuosi. Yrityksen kirjanpito on hoidettu vuoden 2014 loppuun saakka. Tee yrityksen kirjanpito vuoden 2014 loppuun saakka annetun tehtävän sekä tositteiden mukaisesti kirjanpito-ohjelmalla sekä laadi yrityksen tilinpäätös (tulos, tase ja tase-kirja). Syötä oheisen mukaisesti alkusaldot.

Syötä tilien alkusaldot kirjanpito-ohjelmaan.

Pääkirjan saldot		Tilien saldot 31.10.2014	
1212	Koneet ja kalusto 24 %	22 000	
1440	Varasto (valmiit tuotteet)	50 000	
1600	Myyntisaamiset	25 080	
1680	Siirtosaamiset		
1900	Kassa	8 600	
1910	Pankkitili	17 383	
2000	Osakepääoma		45 000
2190	Edellisten tilikausien tulos		32 000
2320	Rahoituslainat		36 000
2620	Rah.lainojen lyh.erät		6 000
2580	Muut pitkäaikaiset velat		
2700	Ostovelat		6 673
2920	Tilitettävä alv-velka		20 997
2941	Ennakonpidätysvelat		1 900
2942	Sos.turvamaksuvelat		180
2950	Siirtovelat		5 083
31021	Myyntit 24 %		230 000
4102	Ostot 24 %	135 170	
5050	Palkat	80 000	
5151	TyEL-maksut	16 000	
5156	Työntekijän TyEL osuus		4 000
5250	Sos.turvamaksut	1 700	
5260	Tapaturmavak.maksut	400	
5265	Työttömyysvak.maksut	400	
5266	Työntekijän työt.maksuosuus		350
5270	Ryhmähenkivakuutus	500	
5870	Kaluston poisto		
6110	Vuokramenot	25 000	
6740	Vakuutusmenot	5 000	
6702	Toimistotarvikkeet 24%	350	
8120	Korkomenot	600	
8700	Tuloverot		
		388 183	388 183

Myyntisaamiset: Pianissimo Oy 22 530 euroa, Encore Ky 2 550 euroa.

Ostovelat: Plektra Oy 5 548 euroa, Toimistotarvike Oy 1 125 euroa.

Marraskuun liiketapahtumat

- 3.11. Myydään soittimia l.m. Puhallinorkesteri Oy:lle 28 500 euroa.
- 4.11. Ostetaan yrityksen liiketilaan hyllyjä ja myyntipöytiä l.m. Dekora Oy:ltä 3 300 euroa sekä tavaran kuljettamiseen liittyvä rahtimaksu Kuljetuspojat Oy:lle 125 euroa.
Maksetaan ostovelka Plektra Oy:lle.
Maksetaan yritysvakuutusmaksuja ajalla 1.11.2014–28.2.2015 1 880 euroa.
- 5.11. Myydään pianon virityspalvelu l.m. Rytmi Oy:lle 150,30 euroa.
Saadaan suoritus Pianissimo Oy:ltä.
Saadaan lokakuun puhelinlasku 342 euroa.
Hankitaan viuluja myytäväksi Saksasta yritykseltä Klavier Ltd l.m. 5.500 euroa.
- 7.11. Puhallinorkesteri Oy toteaa yhden hankkimistaan soittimista olevan viallinen ja palauttaa sen. Puhallinorkesteri Oy:lle lähetetään hyvityslasku palautetun soittimen vuoksi 2 100 euroa.
- 10.11. Yritys pitää yhtiökokouksen, jossa päätetään jaettavaksi osinkoa 20% osakepääomalle. Loppuosa voitosta jätetään edellisten tilikausien voittoon.
- 12.11. Maksetaan lokakuun ennakonpidätys ja sotu-maksu.
Maksetaan syyskuun arvolisävero 12 500 euroa.
- 14.11. Maksetaan Dekora Oy:n lasku, saadaan käteisalennus -2 %.
Maksetaan Dekora Oy:ltä hankittuihin hyllyjen ja pöytien kuljetukseen liittyvä rahtimaksu Kuljetuspojat Oy:lle.
- 19.11. Maksetaan Toimistotarvike Oy:n lasku.
Maksetaan lokakuun puhelinlasku 342 euroa.
Saadaan suoritus Rytmi Oy:ltä.
- 20.11. Maksetaan lehtimainos 328 euroa + nettimainos 102 euroa.
Saadaan syys-lokakuun sähkölasku liiketilasta 300 euroa ja varastorakennuksesta 190 euroa.
- 28.11. Maksetaan joulutammikuun vuokrat liiketilasta ja varastosta yhteensä 5 500 euroa. Vuokranantaja ei ole hakeutunut alv-velvolliseksi.

Maksetaan palkat marraskuulta bruttopalkat 8 500 euroa, ennakonpidätykset 2 000 euroa, TyEL 5 %, työttömyysvakuutusmaksu 0,4 %, sotu-maksut 2 %.

- 30.11. Kirjataan käteismyyntiä ajalla 1.11.–30.11. 58 158,30 euroa ja pankkiin viedään 59 000 euroa.

Joulukuun tapahtumat.

- 1.12. Yritys hankkii käyttöönsä uuden pakettiauton 28 560 euroa, joka sisältää metalliväri 1 000 euroa, lisävarustepaketti 2 000 euroa ja toimituskulua 2 500 euroa. Auton hankintaa varten nostetaan pankkilainaa 24 000 euroa. Lainan korko on 3,5 %, laina-aika on 4 vuotta ja lainanlyhennys on puolivuosittain. Lainannostokulut ovat 600 euroa.
Tankataan autoon polttoaineita 130 eurolla.
- 2.12. Maksetaan edellisen tilikauden tuloksesta 5 083 euron tulovero.
Puhallinorkesteri Oy maksaa laskun.
Saadaan marraskuun puhelinlasku 332 euroa.
- 4.12. Maksetaan Klavier Ltd. lasku.
Maksetaan syys-lokakuun sähkölasku.
- 8.12. Perintätoimistolta saadun tiedon mukaan Encore Ky on asetettu konkurssiin. Yhtiön varat eivät riitä myyntisaamisen suorittamiseen, joten saaminen poistetaan.
- 12.12. Maksetaan marraskuun ennakonpidätys ja sotu-maksut.
Maksetaan lokakuun arvolisävero.
- 13.12. Yrityksessä tarjotaan asiakkaille pikkujouluglögit ja -piparit 140 euroa. Hankintaan lisäksi kertakäyttöastioita ja servettejä 115 euroa.
- 15.12. Omistaja Leena Pikkarainen tarjoaa pitkäaikaiselle asiakkaalle Tampereen Orkesteri Oy:n omistajalle tamperelaisessa fine dining-ravintolassa lounaan viineineen. Lounas maksaa 79 euroa ja viinit 39 euroa.
- 16.12. Maksetaan marraskuun puhelinlasku 332 euroa.
- 20.12. Otetaan liikkeestä akustinen kitara yrityksen omaan käyttöön. Kitaran ostohinta on ollut 3 100 euroa.
- 22.12. Yritys hankkii työntekijöille joululahjaksi design-kynttilänjalat 230 euroa.

- 28.12. Maksetaan palkat joulukuulta bruttopalkat 9 550 euroa, ennakonpidätykset 2.500 euroa, TyEL 5 %, työttömyysvakuutusmaksu 0,4 %, sotu-maksut 2 %.
- 31.12. Maksetaan vanhaa pankkilainaa 6 000 euroa ja korko 600 euroa. Kirjataan käteismyynnit 1.12.–31.12. 73 146 euroa ja pankkitilille viedään 73 200 euroa.

Tilinpäätöstiedot

Kaluston suunnitelman mukainen poisto 10 % menojäännöksestä. Pakettiauton suunnitelman mukainen poisto on 5 vuotta. Tee EVL:n mukaiset poistot yrityksen tuloksen mukaisesti.

Varaston arvo on 18 900 euroa.

Sähkölasku saadaan 3.1. loka-joulukuulta 550 euroa.

Puhelinlasku saadaan 3.1. joulukuulta 370 euroa.

Vanhasta pankkilainasta erääntyy maksettavaksi seuraavana vuonna 12 000 euroa.

Autolainasta kirjataan lainan siirtyvä korkoa 65 euroa.

Tee laskelma tuloksesta ja jaksota verot.

Tulosta kirjanpito-ohjelmalla päiväkirja, pääkirja, tuloslaskelma ja tase. Tee tase-erittely.

Tiliotteet ja tositteet.

Nordea		TILIOTE	11/2014
Hämeenkatu 5 33100 Tampere			Päivämäärä 30.11.2014
Pikkaraisen Soitin Oy Aleksis Kiven katu 16 33100 Tampere			Yritystili 36362-785290 FI36 3662 2530 7852 90 40 000,00
Maksupv.	Saaja/maksaja Viesti	Määrä	Tap. Nro
1.11.	SALDO	17 383,00	
4.11.	Plektra Oy FI 56 5656 2525 7456 25 Viite 59722555 Tilisiirto	-5 548,00	1
4.11.	Yritysvakuuttajat Oy FI56 8989 4556 456 25 Viite 589578569 Tilisiirto	-1 880,00	2
5.11.	Pianissimo Oy FI36 3662 2530 7852 90 Viite 55223656 Tilisiirto	22 530,00	3
12.11.	Verohallinto FI64 1660 3020 1176 75 Viite 123458795 Tilisiirto	-14 580,00	4
14.11.	DEKORA OY FI 56 5656 2525 7456 25 Viite 598476 Tilisiirto	-3 234,00	5
14.11.	Kuljetuspojat Oy FI47 5689 2565 2565 26 Viite 100261 Tilisiirto	-125,00	6
19.11.	Toimistotarvike Oy FI 56 5656 2548 2568 25 Viite 587964 Tilisiirto	-1 125,00	7
19.11.	Telemark Oy FI36 3658 2830 6895 20 Viite 63542544 Tilisiirto	-342,00	8

19.11.	Rytmi Oy FI36 3662 2530 7852 90 Viite 55222255 Tilisiirto	150,30	9
20.11.	Musiikkiipiiri Oy FI 56 5656 2548 2568 25 Viite 254256457 Tilisiirto	-430,00	10
29.11.	Vesa Virtanen FI46 4652 2546 2541 12 Viesti Vuokra 12/2014 Vuokra 01/2015 Tilisiirto	-5 500,00	11
28.11.	Tilisiirto FI36 2536 2542 2541 25 Pikkaraisen Soitin Oy/Palkat Palkat 11/2014	-6 041,00	13
30.11.	Pano Tilisiirto	59 000,00	14
	Panot	81 680,30	3 kpl
	Otot	-38 805,00	10 kpl
	Saldo 30.11.	60 258,30	

Nordea		TILIOTE	12/2014
Hämeenkatu 5 33100 Tampere			Päivämäärä 31.12.2014
Pikkaraisen Soitin Oy Aleksis Kiven katu 16 33100 Tampere			Yritystili 36362-785290 FI36 3662 2530 7852 90 40 000,00
Maksupv.	Saaja/maksaja Viesti	Määrä	Tap. Nro
1.12.	SALDO	60 258,30	
1.12.	Tilisiirto/Lainan nosto Nordea Pankki Viite 257866554455	23 400,00	1
1.12.	Tampereen Autotalo Oy Korttiveloitusbilitt Korttinumero 4785 4785 2545 3556 Viite 1310250306	-28 560,00	2
1.12.	Vilenin Huoltamo Oy Korttiveloitusbilitt Korttinumero 4785 4785 2545 3556 Viite 1310225487	-130,00	3
2.12.	Verohallinto FI64 1660 3020 1176 75 Viite 125221127 Tilisiirto	-5 083,00	4
2.12.	Puhallinorkesteri Oy FI56 5642 5214 2542 56 Viite 55222257 Tilisiirto	26 400,00	4
4.12.	Sähköverkko Oy FI36 3636 5656 2548 25 Viite 25872368 Tilisiirto	-490,00	5
4.12.	Klavier Ltd. DE389 2568 5897 2547 10 Viite 63542544 Tilisiirto	-5 500,00	6
12.12.	Verohallinto FI64 1660 3020 1176 75 Viite 123458795 Tilisiirto	-10 667,00	7
13.12.	Pirkanmaan Ruokakauppa Oy Korttiveloitusbilitt Korttinumero 4785 4785 2545 3556 Viite 13102502887	-255,00	8

15.12.	Vine and Dine Korttiveloitus Debit Korttinumero 4785 4785 2545 3556 Viite 131201582536	-118,00	9
16.12.	Telemark Oy FI36 3658 2830 6895 20 Viite 63542544 Tilisiirto	-332,00	10
22.12.	Design Shop Oy Korttiveloitus Debit Korttinumero 4785 4785 2545 3556 Viite 1312015852248	-230,00	10
28.12.	Tilisiirto FI36 2536 2542 2541 25 Pikkaraisen Soitin Oy/Palkat Palkat 12/2014	-6 534,30	11
31.12.	Nordea FI36 2536 2542 2541 25 Viite 1225123361 Tilisiirto	-6 600,00	12
31.12.	Pano Tilisiirto	73 200,00	13
	Panot	123 000,00	3 kpl
	Otot	-64 499,30	10 kpl
	Saldo 31.12.	118 759,00	

Pikkaraisen Soitin Oy		LASKU											
Puhallinorkesteri Oy Yliopistonkatu 28 33500 Tampere		Laskun pvm	3.11.2014										
		Laskun numero	130										
		Viitenumero	552 222 531 645										
		Maksuehto	30 pv netto										
		Eräpäivä	3.12.2014										
		Huomatusaika	8 päivää										
Tuote	Nimike	A-hinta	Alv	Kpl	Yhteensä veroton								
A-Klarinetti	Buffet Crampon A-Clarinet	3301,38	24 %	1									
Trumpetti	Selmer 900 TT S C-Trumpet	3300,52	24 %	1									
Saksofoni	Selmer Alto Saxsofoni	3950,55	24 %	1									
Käyrätorvi	Thomann French Horn	4600,33	24 %	1									
Poikkihuilu	Yamaha Flutes 205	4187,72	24 %	1									
Oboe	Buffet Crampon B Oboe	1949,85	24 %	1									
Tuuba	Cervený F Tuba	1693,55	24 %	1									
				Yhteensä	22 983,88								
		<table border="1"> <tr> <td>Veroton</td> <td>ALV24%</td> <td>Maksettava</td> <td>Eräpäivä</td> </tr> <tr> <td>22 983,88</td> <td>5 516,12</td> <td>28 500,00</td> <td>2.12.2013</td> </tr> </table>				Veroton	ALV24%	Maksettava	Eräpäivä	22 983,88	5 516,12	28 500,00	2.12.2013
Veroton	ALV24%	Maksettava	Eräpäivä										
22 983,88	5 516,12	28 500,00	2.12.2013										
Pikkaraisen Soitin Oy		p. 03-2345 222	Viivästyskorko korkolain mukaan (7,5%)*										
Y-tunnus 745431-1		fax 03-2345 223	Viivästysmaksu 5 eur/huomautus*										
soitin@pikkarainen.net			*) arvolisäveroton										
Saajan tilinumero	IBAN Nordea FI36 3662 2530 7852 90		BIC NDAHH										
Saaja	PIKKARAISEN SOITIN OY Aleksis Kiven katu 16 33100 Tampere												
Maksaja	Puhallinorkesteri Oy Yliopistonkatu 28 33500 Tampere												
Allekirjoitus			Viitenumero	552 222 531 645									
Tililtä nro			Eräpäivä	14.1.2013	EUR 28 500,00								

Dekora Oy		LASKU				
PIKKARAISEN SOITIN OY Aleksis Kiven katu 16 33100 Tampere		Laskun pvm	4.11.2014			
		Laskun numero	1200			
		Viitenumero	598 476			
		Maksuehto	14 pv netto -2%, 30 pv			
		Eräpäivä	4.12.2014			
		Huomatusaika	8 päivää			
Tuote	Nimike	A-hinta	Alv	Kpl	Yhteensä veroton	
Hylly	Hylly A15	455,05	24 %	1	455,05	
Hylly	Hylly B 15	500,03	24 %	1	500,03	
Pöytä	Pikkolo myyntipöytä	300,05	24 %	1	300,05	
Pöytä	Kalustepöytä	761	24 %	1	761,00	
					Yhteensä	2 016,13
					Yhteensä -2% alennus	1 975,81
Normaali hinta						
Veroton	ALV24%	Maksettava	Eräpäivä			
2 661,29	638,71	3 300,00	4.11.2014			
Alennus 2%						
Veroton	ALV24%	Maksettava	Eräpäivä			
2 608,07	625,93	3 234,00	4.12.2014			
Dekora Oy	p. 06-589 4586	Viivästyskorko korkolain mukaan (7,5%)*				
Y-tunnus 654785-1	fax 06-589 4587	Viivästysmaksu 5 eur/huomautus*				
dekora@dekora.fi		*) arvolisäveroton				
Saajan tilinumero	IBAN Nordea FI 56 5656 2525 7456 25		BIC NDAHH			
Saaja	DEKORA OY Lahtelantie 16 60100 ALAVUS					
Maksaja	PIKKARAISEN SOITIN OY Aleksis Kiven katu 16 33100 Tampere					
Allekirjoitus			Viitenumero	598 476		
Tililtä nro			Eräpäivä	4.12.2014	EUR 3 300,00	

Kuljetuspojat Oy		LASKU									
PIKKARAISEN SOITIN OY Aleksis Kiven katu 16 33100 Tampere		Laskun pvm	4.11.2014								
		Laskun numero	589								
		Viitenumero	100 261								
		Maksuehto	14 pv netto								
		Eräpäivä	18.11.2014								
		Huomatusaika	8 päivää								
Dekora Oy:n tuotteiden kuljetus osoitteeseen Aleksis Kiven katu 16			100,81								
<table border="1"> <tr> <td>Veroton</td> <td>ALV24%</td> <td>Maksettava</td> <td>Eräpäivä</td> </tr> <tr> <td>100,81</td> <td>24,19</td> <td>125,00</td> <td>18.11.2014</td> </tr> </table>				Veroton	ALV24%	Maksettava	Eräpäivä	100,81	24,19	125,00	18.11.2014
Veroton	ALV24%	Maksettava	Eräpäivä								
100,81	24,19	125,00	18.11.2014								
Kuljetuspojat Oy		p. 09-548647	Viivästyskorko korkolain mukaan (7,5%)*								
Y-tunnus 25879-1		fax 06-589 4587	Viivästysmaksu 5 eur/huomautus*								
*) arvolisäveroton											
Saajan tilinumero	IBAN Danske Bank FI47 5689 2565 2565 26		BIC DNAHH								
Saaja	Kuljetuspojat										
Maksaja	PIKKARAISEN SOITIN OY Aleksis Kiven katu 16 33100 Tampere										
Allekirjoitus	Viiteno		100 261								
Tililtä nro	Eräpäivä	18.11.2014	EUR 125,00								

Plektra Oy		LASKU											
PIKKARAISEN SOITIN OY Aleksis Kiven katu 16 33100 Tampere		Laskun pvm	21.10.2014										
		Laskun numero	1025894										
		Viitenumero	59 722 555										
		Maksuehto	14 pv netto										
		Eräpäivä	4.11.2014										
		Huomatusaika	8 päivää										
Tuote	Nimike	A-hinta	Alv	Kpl	Yhteensä veroton								
Plektra	Satriani A3	2,98	24 %	394	1 174,12								
Kitarankieli	Henrix B15	15	24 %	80	1 200,00								
Rumpukapula	Harrison CC	70	24 %	30	2 100,00								
<u>Yhteensä</u>					<u>4 474,20</u>								
		<table border="1"> <tr> <td>Veroton</td> <td>ALV24%</td> <td>Maksettava</td> <td>Eräpäivä</td> </tr> <tr> <td>4 474,20</td> <td>1 073,80</td> <td>5 548,00</td> <td>4.11.2014</td> </tr> </table>				Veroton	ALV24%	Maksettava	Eräpäivä	4 474,20	1 073,80	5 548,00	4.11.2014
Veroton	ALV24%	Maksettava	Eräpäivä										
4 474,20	1 073,80	5 548,00	4.11.2014										
Plektra Oy Y-tunnus 789548-1 myynti@plektra.com		p. 040-4587 2658 fax 09-5896 569	Viivästyskorko korkolain mukaan (7,5%)* Viivästysmaksu 5 eur/huomautus* *) arvolisäveroton										
Saajan tilinumero	IBAN Nordea Pankki FI 56 5656 2525 7456 25		BIC NDAHH										
Saaja	Plektra Oy Länsiväylä 25 02200 Helsinki												
Maksaja	PIKKARAISEN SOITIN OY Aleksis Kiven katu 16 33100 Tampere												
Allekirjoitus			Viitenumero	59 722 555									
Tililtä nro			Eräpäivä	4.11.2014	EUR 5 548,00								

<h1>Yritysvakuuttajat</h1>		LASKU	
PIKKARAISEN SOITIN OY Aleksis Kiven katu 16 33100 Tampere		Laskun pvm	21.10.2013
		Laskun numero	25685
		Viitenumero	589 578 569
		Maksuehto	14 pv netto
		Eräpäivä	4.11.2013
		Huomatusaika	8 päivää
Yritysvakuutus ajalle 1.11.2014-28.2.2015		<u>Yhteensä</u>	<u>1 880,00</u>
Yritysvakuuttaja Oy	p. 020-0120 0120	Viivästyskorko korkolain mukaan (7,5%)*	
Y-tunnus 25689-2	fax 020-0120 0121	Viivästysmaksu 5 eur/huomautus*	
		*) arvolisäveroton	
Saajan tilinumero	IBAN Nordea Pankki FI56 8989 4556 456 25	BIC NDAHH	
Saaja	Yritysvakuuttajat Oy Vakuutuksentie 3 00250 Espoo		
Maksaja	PIKKARAISEN SOITIN OY Aleksis Kiven katu 16 33100 Tampere		
Allekirjoitus		Viitenro	589 578 569
Tililtä nro		Eräpäivä	4.11.2014 EUR 1 880,00

Pikkaraisen Soitin Oy		LASKU											
Rytmi Oy Hallituskatu 48 b 33450 Tampere		Laskun pvm	5.11.2014										
		Laskun numero	130										
		Viitenumero	55 222 255										
		Maksuehto	14 pv netto										
		Eräpäivä	19.11.2014										
		Huomatusaika	8 päivää										
Tuote	Nimike	A-hinta	Alv	Kpl	Yhteensä veroton								
	Pianon viritys	121,21	24 %	1									
					<u>Yhteensä veroton</u> 121,21								
		<table border="1"> <tr> <td>Veroton</td> <td>ALV24%</td> <td>Maksettava</td> <td>Eräpäivä</td> </tr> <tr> <td>121,21</td> <td>29,09</td> <td>150,30</td> <td>19.11.2014</td> </tr> </table>		Veroton	ALV24%	Maksettava	Eräpäivä	121,21	29,09	150,30	19.11.2014		
Veroton	ALV24%	Maksettava	Eräpäivä										
121,21	29,09	150,30	19.11.2014										
Pikkaraisen Soitin Oy		p. 03-2345 222	Viivästyskorko korkolain mukaan (7,5%)*										
Y-tunnus 745431-1		fax 03-2345 223	Viivästysmaksu 5 eur/huomautus*										
soitin@pikkarainen.net			*) arvolisäveroton										
Saajan tilinumero	IBAN Nordea FI36 3662 2530 7852 90		BIC NDAHH										
Saaja	PIKKARAISEN SOITIN OY Aleksis Kiven katu 16 33100 Tampere												
Maksaja	Rytmi Oy Luotsikatu 6 b 00100 Helsinki												
Allekirjoitus			Viitenro	55 222 255									
Tililtä nro			Eräpäivä	19.11.2014	EUR 150,30								

Telemark Oy		LASKU									
PIKKARAISEN SOITIN OY Aleksis Kiven katu 16 33100 Tampere		Laskun pvm Laskun numero Viitenumero Maksuehto Eräpäivä Huomatusaika	5.11.2014 1211222 63 542 544 14 pv netto 19.11.2014 8 päivää								
Puhelinliittymä 044 256 2587											
Puhelut ajalla 1.10-30.10.2014		102,40									
Tekstiviestit ajalla 1.10.-30.10.2014		13,00									
4G paketti		15,00									
Puhelinliittymä 044 658 2587											
Puhelut ajalla 1.10-30.10.2014		120,41									
Tekstiviestit ajalla 1.10.-30.10.2014		10,00									
4G paketti		15,00									
		<u>Yhteensä veroton</u>	<u>275,81</u>								
<table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td>Veroton</td> <td>ALV24%</td> <td>Maksettava</td> <td>Eräpäivä</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">275,81</td> <td style="text-align: center;">66,19</td> <td style="text-align: center;">342,00</td> <td style="text-align: center;">19.11.2014</td> </tr> </table>				Veroton	ALV24%	Maksettava	Eräpäivä	275,81	66,19	342,00	19.11.2014
Veroton	ALV24%	Maksettava	Eräpäivä								
275,81	66,19	342,00	19.11.2014								
Telemark Oy Y-tunnus 256874-1 laskutus@telemark.com	asiakaspalvelu: 09-2587963	Viivästyskorko korkolain mukaan (7,5%)* Viivästysmaksu 5 eur/huomautus* *) arvolisäveroton									
Saajan tilinumero	IBAN Nordea FI36 3658 2830 6895 20	BIC NDAHH									
Saaja	Telemark Oy										
Maksaja	PIKKARAISEN SOITIN OY Aleksis Kiven katu 16 33100 Tampere										
Allekirjoitus		Viitenro	63 542 544								
Tililtä nro		Eräpäivä	19.11.2014								
		EUR	342,00								

Klavier LTD		INVOICE	
PIKKARAISEN SOITIN OY Aleksis Kiven katu 16 33100 Tampere FINLAND VAT ID 2541256256		Date 5.11.2014 Invoice number 158975 Reference number 25 875 Terms of payment 30 days Due Date 5.12.2014 Notice days 8 days VAT ID 125445	
Product name	Unit price	Quantity	Total amount EUR
Karl Höfner Violin 7/7	1375,00	4	5 500,00
VAT 0 % (Intra-community supply)		<u>Total EUR</u>	<u>5 500,00</u>
Klavier Ltd invoicing@klavier.de		Customer Service +49 2500 260	Interst on Overdue 7%
Payee/ Account Number	IBAN Deutsche Bank DE389 2568 5897 2547 10	BIC DBNAA	
Payee	Klavier Ltd.		
Payer	PIKKARAISEN SOITIN OY Aleksis Kiven katu 16 33100 Tampere		
Signature		Ref. Nr	25 875
Account Number		Due Date	5.12.2014
		EUR	5 500,00

Pikkaraisen Soitin Oy		HYVITYSLASKU											
Puhallinorkesteri Oy Yliopistonkatu 28 33500 Tampere		Laskun pvm	7.11.2014										
		Laskun numero	130										
		Viitenumero	55 222 253										
		Maksuehto											
		Eräpäivä	2.12.2014										
		Huomatusaika	8 päivää										
Tuote	Nimike	A-hinta	Alv	Kpl	Yhteensä veroton								
Tuotteen palautus													
Tuuba	Cerveny F Tuba	1693,55	24 %	1	- 1 693,55								
Hyvitetään laskussa nr. 130													
loppusummassa													
<u>Yhteensä</u>					- 1 693,55								
		<table border="1"> <tr> <td>Veroton</td> <td>ALV24%</td> <td>Hyvitettävä</td> <td>Eräpäivä</td> </tr> <tr> <td>- 1 693,55</td> <td>- 406,45</td> <td>- 2 100,00</td> <td>2.12.2013</td> </tr> </table>				Veroton	ALV24%	Hyvitettävä	Eräpäivä	- 1 693,55	- 406,45	- 2 100,00	2.12.2013
Veroton	ALV24%	Hyvitettävä	Eräpäivä										
- 1 693,55	- 406,45	- 2 100,00	2.12.2013										
Pikkaraisen Soitin Oy		p. 03-2345 222	Viivästyskorko korkolain mukaan (7,5%)*										
Y-tunnus 745431-1		fax 03-2345 223	Viivästysmaksu 5 eur/huomautus*										
soitin@pikkarainen.net			*) arvolisäveroton										
Saajan tilinumero	IBAN Nordea FI36 3662 2530 7852 90		BIC NDAHH										
Saaja	PIKKARAISEN SOITIN OY Aleksis Kiven katu 16 33100 Tampere												
Maksaja	Puhallinorkesteri Oy Yliopistonkatu 28 33500 Tampere												
Allekirjoitus			Viitenumero	55 222 253									
Tililtä nro			Eräpäivä	3.12.2014	EUR - 2 100,00								

Yhtiökokouksen pöytäkirja		Y-tunnus 745431-1	
Yhtiö	Pikkaraisen Soitin Oy		
Aika	10.11.2014		
Paikka	Aleksis Kiven katu 16, 33 100 Tampere		
Läsnä	Osakas	Osakkeet	Äänet
	Leena Pikkarainen	20 osaketta	35 ääntä
	Raimo Pikkarainen	10 osaketta	15 ääntä
	Henri Pikkarainen	10 osaketta	15 ääntä
	Kalle Mattila	0 osaketta	0 ääntä
	Yhteensä	40 osaketta	65 ääntä
1 §	Kokouksen avasi		
	Kokouksen avasi Leena Pikkarainen klo 14:00.		
2 §	Kokouksen järjestäytyminen		
	Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Leena Pikkarainen.		
	Kokouksen sihteerinä toimi Kalle Mattila.		
	Pöytäkirjantarkastajaksi valittiin Henri Pikkarainen.		
	Äänten laskijaksi valittiin Kalle Mattila.		
	Todettiin läsnäolijat ja heidän äänimääränsä.		
3 §	Kokouksen laillisuus		
	Todettiin, että yhtiön kaikki osakkeet ovat edustettuina, joten kokous katsottiin lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.		
4 §	Osingonjako		
	Osinkoa päätettiin jakaa 20% osakepääomalle 45 000 euroa.		
	Loppuosa voitosta jätetään edellisten tilikausien voittoon.		
5 §	Muut asiat		
	Todettiin, että muista käsiteltäviä asioita ei ollut.		
6 §	Kokouksen päättäminen		
	Todettiin, että päätökset tehtiin yksimielisesti. Koska muita asioita ei ollut, kokous päätettiin 14:50.		
	Pöytäkirja laadittiin ja allekirjoitettiin heti.		

Vakuudeksi

Henri Pikkarainen

Kalle Mattila

Leena Pikkarainen

Raimo Pikkarainen

Toimistotarvike Oy		LASKU										
PIKKARAISEN SOITIN OY Aleksis Kiven katu 16 33100 Tampere		Laskun pvm	20.10.2014									
		Laskun numero	258796									
		Viitenumero	587 964									
		Maksuehto	30 pv netto									
		Eräpäivä	19.11.2014									
		Huomatusaika	8 päivää									
Tuote	A-hinta	Alv	Kpl	Yhteensä veroton								
Väri-laserkasetti Brother	250	24 %	2	500,00								
Kalenteri Ajasto	35	24 %	4	140,00								
Kansiot A4	13	24 %	10	130,00								
Kopiopaperi A4	6,73	24 %	10	60,00								
Kynä	2,5	24 %	20	50,00								
Mustekynä	10	24 %	2	20,00								
Lehtiö	7,26	24 %	1	7,26								
			Yhteensä	907,26								
		<table border="1"> <tr> <td>Veroton</td> <td>ALV24%</td> <td>Maksettava</td> <td>Eräpäivä</td> </tr> <tr> <td>907,26</td> <td>217,74</td> <td>1 125,00</td> <td>19.11.2014</td> </tr> </table>			Veroton	ALV24%	Maksettava	Eräpäivä	907,26	217,74	1 125,00	19.11.2014
Veroton	ALV24%	Maksettava	Eräpäivä									
907,26	217,74	1 125,00	19.11.2014									
Toimistotarvike p. 03-322 3256 Y-tunnus 236487-1 fax 03-322 3257 toimistotarvike@toimisto.net		Viivästyskorko korkolain mukaan (7,5%)* Viivästysmaksu 5 eur/huomautus* *) arvolisäveroton										
Saajan tilinumero	IBAN Nordea FI 56 5656 2548 2568 25		BIC NDAHH									
Saaja	Toimistotarvike Oy Viinikakatu 8 33800 Tampere											
Maksaja	PIKKARAISEN SOITIN OY Aleksis Kiven katu 16 33100 Tampere											
Allekirjoitus			Viitenumero	587 964								
Tililtä nro			Eräpäivä	19.11.2014 EUR 1 125,00								

Musiikkipiiri Oy		LASKU									
PIKKARAISEN SOITIN OY Aleksis Kiven katu 16 33100 Tampere		Laskun pvm	21.10.2014								
		Laskun numero	1587								
		Viitenumero	254 256 457								
		Maksuehto	30 pv netto								
		Eräpäivä	20.11.2014								
		Huomatusaika	8 päivää								
Tuote	Alv	Yhteensä veroton									
A5 mainos Musiikkipiiri nro15/2014	24 %	264,52									
Nettomainos www.musiikkipiiri.net	24 %	82,26									
		<u>Yhteensä</u>	<u>346,77</u>								
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Veroton</th> <th>ALV24%</th> <th>Maksettava</th> <th>Eräpäivä</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>346,77</td> <td>83,23</td> <td>430,00</td> <td>20.11.2014</td> </tr> </tbody> </table>				Veroton	ALV24%	Maksettava	Eräpäivä	346,77	83,23	430,00	20.11.2014
Veroton	ALV24%	Maksettava	Eräpäivä								
346,77	83,23	430,00	20.11.2014								
Musiikkipiiri p. 06-589 4586 Y-tunnus 2548532-8 fax 06-589 4587 musiikki@musiikkipiiri.net		Viivästyskorko korkolain mukaan (7,5%)* Viivästysmaksu 5 eur/huomautus* *) arvolisäveroton									
Saajan tilinumero	IBAN Nordea FI 56 5656 2548 2568 25	BIC NDAH									
Saaja	Musiikkipiiri Oy Kalliokatu 8 06500 Espoo										
Maksaja	PIKKARAISEN SOITIN OY Aleksis Kiven katu 16 33100 Tampere										
Allekirjoitus		Viitenumero	254 256 457								
Tililtä nro		Eräpäivä	20.11.2014 EUR 430,00								

Sähköverkko Oy		LASKU									
PIKKARAISEN SOITIN OY Aleksis Kiven katu 16 33100 Tampere		Laskun pvm	20.11.2014								
		Laskun numero	2597								
		Viitenumero	25 872 368								
		Maksuehto	14 pv netto								
		Eräpäivä	4.12.2014								
		Huomatusaika	8 päivää								
		Alv	Yhteensä veroton								
Lukemalasku											
Lukemalasku ajalla 1.9.-30.10.2014											
Käyttöpaikka:Aleksis Kiven katu 16	24 %		241,94								
Käyttöpaikka:Sammonkatu 18	24 %		153,23								
			<u>Yhteensä</u> 395,16								
<table border="1"> <tr> <td>Veroton</td> <td>ALV24%</td> <td>Maksettava</td> <td>Eräpäivä</td> </tr> <tr> <td>395,16</td> <td>94,84</td> <td>490,00</td> <td>4.12.2014</td> </tr> </table>				Veroton	ALV24%	Maksettava	Eräpäivä	395,16	94,84	490,00	4.12.2014
Veroton	ALV24%	Maksettava	Eräpäivä								
395,16	94,84	490,00	4.12.2014								
Sähköverkko Oy		p. 06-589 4586	Viivästyskorko korkolain mukaan (7,5%)*								
Y-tunnus 1225112-8		fax 06-589 4587	Viivästysmaksu 5 eur/huomautus*								
laskutus@sahkoverkko.net			*) arvolisäveroton								
Saajan tilinumero	IBAN Tapiola Pankki FI36 3636 5656 2548 25		BIC TAP22								
Saaja	Sähköverkko Oy Ampeerikatu 18 33600 Tampere										
Maksaja	PIKKARAISEN SOITIN OY Aleksis Kiven katu 16 33100 Tampere										
Allekirjoitus		Viiteno	25 872 368								
Tililtä nro		Eräpäivä	4.12.2014 EUR 490,00								

Pikkaraisen Soitin Oy

Y-tunnus 745431-1

Aleksis Kiven katu 16

33100 Tampere

KOKONAISMYYNTIRAPORTTI

REF. 25478825 PVM 30.11.2014

Yhteenveto ajalta

1.11.-30.11.2014

ARVONLISÄVEROERITTELY

ALV 24 %

Bruttomyynti 58 158,30

ALV 24 % 11 256,42

Nettomyynti 46 901,88

Tampereen Autotalo Oy**Hatanpäänvaltatie 28**

33520 Tampere

p. 0108756954

Y-tunnus 125874-1

myynti@tampereenautotalo.net

1.12.2014 Myyjä Mari Helsten

	ALV	Veroton	Vero	Yhteensä
Volkswagen Caddy Worker pakettiauto	24 %	18 596,78	4 463,22	23 060,00
Metallihöhtöväri	24 %	806,45	193,55	1 000,00
Lisävarustepaketti 3	24 %	1 612,90	387,10	2 000,00
Toimituskulut	24 %	2 016,13	483,87	2 500,00
Yhteensä	24 %	23 032,27	5 527,73	28 560,00

Maksettava**28 560,00**

Ostaja

PIKKARAISEN SOITIN OY

Aleksis Kiven katu 16

33100 Tampere

Y-tunnus 745431-1

Ostajan allekirjoitus:

 Leena Pikkarainen

Tampereen Autotalo Oy

Hatanpäänvaltatie 28

33520 Tampere

p. 0108756954

myynti@tampereenautotalo.net

2 M000060/2586 12:18 1.12.2014 Myyjä Mari

VW Caddy Worker	23 060,00
Metallihöhtöväri	1 000,00
Lisävarustepaketti 3	2 000,00
Toimituskulut	2 500,00

Yhteensä	28 560,00
----------	-----------

Korttitapahtuma

Kortti: MC DEBIT

**** * 3556

Viite: 1 310 250 300

Debit/Veloitus 28 560,00

ALV	VEROTON	VERO	VEROLLINEN
24 %	23 032,27	5 527,73	28 560,00
YHTEENSÄ	23 032,27	5 527,73	28 560,00

Telemark Oy		LASKU									
PIKKARAISEN SOITIN OY Aleksis Kiven katu 16 33100 Tampere		Laskun pvm	2.12.2014								
		Laskun numero	1211800								
		Viitenumero	63 465 887								
		Maksuehto	14 pv netto								
		Eräpäivä	16.12.2014								
		Huomatusaika	8 päivää								
Puhelinliittymä 044 256 2587											
Puhelut ajalla 1.11.-30.11.2014			106,40								
Tekstiviestit ajalla 1.11.-31.11.2014			13,00								
4G paketti			15,00								
Puhelinliittymä 044 658 2587											
Puhelut ajalla 1.11.-30.11.2014			120,81								
Tekstiviestit ajalla 1.11.-31.11.2014			14,00								
4G paketti			15,00								
		<u>Yhteensä veroton</u>	<u>267,74</u>								
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Veroton</th> <th>ALV24%</th> <th>Maksettava</th> <th>Eräpäivä</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>267,74</td> <td>64,26</td> <td>332,00</td> <td>16.12.2014</td> </tr> </tbody> </table>				Veroton	ALV24%	Maksettava	Eräpäivä	267,74	64,26	332,00	16.12.2014
Veroton	ALV24%	Maksettava	Eräpäivä								
267,74	64,26	332,00	16.12.2014								
Telemark Oy	asiakaspalvelu:	Viivästyskorko korkolain mukaan (7,5%)*									
Y-tunnus 256874-1	09-2587963	Viivästysmaksu 5 eur/huomautus*									
laskutus@telemark.com		*) arvolisäveroton									
Saajan tilinumero	IBAN Nordea FI36 3658 2830 6895 20	BIC NDAHH									
Saaja	Telemark Oy										
Maksaja	PIKKARAISEN SOITIN OY Aleksis Kiven katu 16 33100 Tampere										
Allekirjoitus		Viitenro	63 542 544								
Tililtä nro		Eräpäivä	16.12.2014								
		EUR	332,00								

Pirkanmaan Ruokakauppa Oy			
Hallituskatu 16			
33100 Tampere			
p. 0105878221			
Y-tunnus 1258746-2			
2 M000060/2586 17:23 13.12.2014			
Joulupiparit			70,00
Glögit			70,00
Kertakäyttömukit			46,00
Kertakäyttölautaset			39,00
Servetit			30,00
Yhteensä			255,00
Korttitapahtuma			
Kortti:		MC DEBIT	
		**** * 3556	
Viite:		13 102 502 887	
Debit/Veloitus			255,00
ALV	VEROTON	VERO	VEROLLINEN
14 %	122,81	17,19	140,00
24 %	92,74	22,26	115,00
YHTEENSÄ	215,55	39,45	255,00

Vine and Dine			
Aleksis Kiven katu 8			
33100 Tampere			
p. 01087586 414			
Y-tunnus 2551321-5			
2 M000060/2586 14:15 15.12.2014			
Lounas Menu 1			30,00
Lounas Menu 2			30,00
Jälkiiruoka nr 2	8x2		13,00
Espresso	2,5x2		6,00
Vino Alsace Pinot Gris			
16 cl viini	19,5x2		39,00
Yhteensä			118,00
Korttitapahtuma			
Kortti:		MC DEBIT	
		**** * 3556	
Viite:		131 201 582 536	
Debit/Veloitus			118,00
ALV	VEROTON	VERO	VEROLLINEN
14 %	69,30	9,70	79,00
24 %	31,45	7,55	39,00
YHTEENSÄ	100,75	17,25	118,00

Duuri Oy

Mannerheimintie 118

00100 Helsinki

Y-tunnus 2589641-1

duuri@duuri.com

2 M000060/2586 14:15 14.06.2014

*Otettu yrityksen käyttöön soitonopetusta varten**20.12.2014. /Leena Pikkarainen*

Akustinen kirtara

Hanika Lattice Natural 4/4 3 100,00

Yhteensä 3 100,00

Korttitapahtuma

Kortti: MC DEBIT
**** * 3556

Viite: 1 312 015 852 647

Debit/Veloitus 3 100,00

ALV	VEROTON	VERO	VEROLLINEN
24 %	2 500,00	600,00	3 100,00
YHTEENSÄ	2 500,00	600,00	3 100,00

Design Shop Oy			
Verkatehtaankatu 29			
33500 Tampere			
Y-tunnus 745431-1			
p. 03-2345 222			
fax 03-2345 223			
Design Lantern lyhty	4X 57,50	230,00	
		230,00	
Yhteensä		230,00	
Korttitapahtuma			
Kortti:		MC DEBIT	
		**** * 3556	
Viite:	1 312 015 852 248		
Debit/Veloitus		230,00	
ALV	VEROTON	VERO	VEROLLINEN
24 %	185,48	44,52	230,00
YHTEENSÄ	185,48	44,52	230,00

Pikkaraisen Soitin Oy	
Y-tunnus 745431-1	
Aleksis Kiven katu 16	
33100 Tampere	
KOKONAISMYNTIRAPORTTI	
REF. 25478857 PVM 31.12.2014	
Yhteenvedo ajalta	
1.12.-31.12.2014	
ARVONLISÄVEROERITTELY	
ALV 24 %	
Bruttomyynti	73 146,00
ALV 24 %	14 157,26
Nettomyynti	58 988,74

Sähköverkko Oy		LASKU									
PIKKARAISEN SOITIN OY Aleksis Kiven katu 16 33100 Tampere		Laskun pvm 3.1.2013 Laskun numero 3250 Viitenumero 25 875 987 Maksuehto 14 pv netto Eräpäivä 17.1.2013 Huomatusaika 8 päivää									
Lukemalasku		Alv	Yhteensä veroton								
Lukemalasku ajalla 1.10.-31.12.2014											
Käyttöpaikka: Aleksis Kiven katu 16	24 %		285,00								
Käyttöpaikka: Sammonkatu 18	24 %		158,55								
<u>Yhteensä</u>			<u>443,55</u>								
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th>Veroton</th> <th>ALV24%</th> <th>Maksettava</th> <th>Eräpäivä</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">443,55</td> <td style="text-align: center;">106,45</td> <td style="text-align: center;">550,00</td> <td style="text-align: center;">17.1.2013</td> </tr> </tbody> </table>		Veroton	ALV24%	Maksettava	Eräpäivä	443,55	106,45	550,00	17.1.2013		
Veroton	ALV24%	Maksettava	Eräpäivä								
443,55	106,45	550,00	17.1.2013								
Sähköverkko Oy p. 06-589 4586 Y-tunnus 1225112-8 fax 06-589 4587 laskutus@sahkoverkko.net		Viivästyskorko korkolain mukaan (7,5%)* Viivästysmaksu 5 eur/huomautus* *) arvolisäveroton									
Saajan tilinumero	IBAN Tapiola Pankki FI36 3636 5656 2548 25	BIC TAP22									
Saaja	Sähköverkko Oy Ampeerikatu 18 33600 Tampere										
Maksaja	PIKKARAISEN SOITIN OY Aleksis Kiven katu 16 33100 Tampere										
Allekirjoitus		Viitenro	25 875 987								
Tililtä nro		Eräpäivä	17.1.2013 EUR 550,00								

Telemark Oy		LASKU									
PIKKARAISEN SOITIN OY Aleksis Kiven katu 16 33100 Tampere		Laskun pvm	3.1.2015								
		Laskun numero	131540								
		Viitenumero	63 455 900								
		Maksuehto	14 pv netto								
		Eräpäivä	17.1.2015								
		Huomatusaika	8 päivää								
Puhelinliittymä 044 256 2587											
Puhelut ajalla 1.12.-31.12.2014			105,40								
Tekstiviestit ajalla 1.12.-31.12.2014			15,00								
4G paketti			15,00								
Puhelinliittymä 044 658 2587											
Puhelut ajalla 1.12.-31.12.2014			130,90								
Tekstiviestit ajalla 1.11.-31.11.2014			17,09								
4G paketti			15,00								
		<u>Yhteensä veroton</u>	<u>298,39</u>								
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th>Veroton</th> <th>ALV24%</th> <th>Maksettava</th> <th>Eräpäivä</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">298,39</td> <td style="text-align: center;">71,61</td> <td style="text-align: center;">370,00</td> <td style="text-align: center;">17.1.2015</td> </tr> </tbody> </table>				Veroton	ALV24%	Maksettava	Eräpäivä	298,39	71,61	370,00	17.1.2015
Veroton	ALV24%	Maksettava	Eräpäivä								
298,39	71,61	370,00	17.1.2015								
Telemark Oy	asiakaspalvelu:	Viivästyskorko korkolain mukaan (7,5%)*									
Y-tunnus 256874-1	09-2587963	Viivästysmaksu 5 eur/huomautus *									
laskutus@telemark.com		*) arvolisäveroton									
Saajan tili numero	IBAN Nordea FI36 3658 2830 6895 20	BIC NDAHH									
Saaja	Telemark Oy										
Maksaja	PIKKARAISEN SOITIN OY Aleksis Kiven katu 16 33100 Tampere										
Allekirjoitus		Viitenro	63 455 900								
Tililtä nro		Eräpäivä	17.1.2015								
		EUR	370,00								

